

VSEBINA

SPREMLJAMO

Raša Sraka - svetovna vojaška prvakinja v judu
Minister Janša sprejel padalsko reprezentanco
Padalcem podelili čine
Pripravljenost 2000
Likovne delavnice generala Maistra
Pričevanja o letu 1990 tudi v zbirki
Muče na obisku

ZAŠČITA IN REŠEVANJE

Sodna noč v Logu pod Mangartom
Aktivirali ves sistem CZ

INTERVJU

Priporočila obrambne študije se uresničujejo
Težave z mamili tudi v vojski

IZ VOJAŠKEGA ŽIVLJENJA

Ženske v SV nočejo posebnih ugodnosti
Obisk v Veliki Britaniji pri JACIG-u
SV predstavila vozilo valuk
Usposabljanje rezervne sestave
Civilist v miru, vojak v vojni
Koristno šolanje v Belgiji

VAŠE PISMO

Ukinimo motivatorje

NAŠE KORENINE

Teritorialna obramba na Slovenskem 1968-1990
(1. del)
Častni naziv slovenska družina

OBJAVE

RAZVEDRILO

Križanka

2	http://www.mo-rs.si
	e-mail: urednistvo.sv@pub.mo-rs.si
8	Izdaja Ministrstvo za obrambo RS
9	Naslov uredništva:
	Kardeljeva ploščad 24, 1000 Ljubljana
	Tel.: 01/471-26-62
	faks: 01/471-27-70
	Odgovorni urednik: Roman Bric
4	Novinar: Marko Pišlar
	Fotograf: Bruno Toič
6	Lektoriranje: Pavlina Cimerman, Barbara Nežič
10	Tajnica uredništva: Milena Topolovec
	Oblikovanje: ENIGMA, Melita Rak in Ksenija Rman
12	Likovno - tehnična ureditev: Mateja Košir
14	Tisk: Delo TČR
17	Izhaja dvakrat na mesec. Novinarski prispevki, objavljeni v reviji, niso uradno stališče Ministrstva za obrambo.
18	
20	
21	
24	
19	
26	
29	
31	

Pojasnilo uredništva:

Zadnji rok za oddajo gradiva za naslednjo številko je sredi, 6. decembra. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

UVODNIK

200-letnica Prešernovega rojstva

Leto 2000 je Prešernovo leto in december mesec kulture, saj 3. decembra praznujemo 200-letnico Prešernovega rojstva. O njegovem življenju in delu bodo v teh dneh veliko pisali ter govorili drugi mediji, mi pa se pesnika spomnimo z odlomkom iz pesmi Soldaška, v kateri duhovito opeva vojaški stan, čeprav sam ni bil nikoli vojak. Pesem sicer govori o službi v cesarski vojski, osnovna pa je ideja časti, ki jo pesnik pojmuje kot zvestobo domovini.

Pet čevljev merim, palcev pet;
adijo ljub'ca, starši,
in z Bogom vi, tovar'ši!
Dopolnil sem devetnajst let,
pet čevljev merim, palcev pet
in čvrste sem postave
od nog do glave.
Očetov dom, ti na slovo!
Kdor ni za bolji rabo,
naj var'je dom in babo,
al' v šolah beli si glavo!
Junaka vabi boj, ne bo
se trudil on s peresom
in ne z drevesom.
Učeni stan je zanič'van,
skrbi in hude leta

more uboz'ga kmeta;
najprvi stan soldaški stan:
soldat živi vesel v en dan; saj cesar da pol hleba
in kar je treba.

* * *

Le eni ljubici je zvest,
ti ljub'ci čast se pravi,
ta gre z njim v boj krvavi,
ga spremi čez gore brez cest
in čez ozidje trdnih mest,
kjer smrt junaške brate
povabi v svate ...

Milena Sevšek Potočnik

SPREMLJAMO

Raša Sraka - svetovna vojaška prvakinja v judu

26. svetovno vojaško prvenstvo v judu je bilo letos od 9. do 17. novembra v deželi sira in tulipanov, točneje v nizozemskem mestu Den Helder, ki leži ob Severnem morju. Tam je tudi pomorska baza nizozemske vojske, znotraj katere je nekaj odličnih športnih kompleksov.

V enem od njih je bilo tudi omenjeno tekmovalništvo. Vsem udeležencem so bili na voljo dve športni dvorani, fitness center, informacijski center z možnostjo uporabe interneta in okolica, v kateri so bile vzorno urejene tekaške ter kolesarske proge. Prireditev, ki je bila zelo dobro pripravljena, še posebno sta nas navdušila odprtje in sklepna slovesnost, bo z zlatimi črkami zapisana tudi v zgodovino uspehov pripadnikov Slovenske vojske na pomembnih vojaških tekmovanjih. Velik uspeh je tokrat dosegla pripadnica športne enote Slovenske vojske vodnica Raša Sraka, ki je v kategoriji do 70 kilogramov dosegla prvo mesto. Glede na uspeh na lanskih svetovnih vojaških igrah v Zagrebu, ko je naša judoistka osvojila srebrno kolajno, je bilo samo še vprašanje časa, kdaj se bo povzpela na najvišjo stopničko.

Prav zadnja sezona je bila za Rašo ena od prelomnejših. Po uspehu na igrah v Zagrebu se je intenzivno pripravljala za nastop na pokalih A in na člansko svetovno prvenstvo v judu, kjer je potrjevala normo za nastop na letošnjih olimpijskih igrah. Žal je na omenjenih tekmovanjih le za malo zgrešila ugoden rezultat in s tem tudi pravico do nastopa na olimpijadi. Kljub manjšemu razočaranju je Raša vztrajala na svoji športni poti in začela še bolj zagrizeno trenirati pod vodstvom novega klubskega trenerja ter si tako postavila druge cilje, med njimi tudi uspešen nastop na svetovnem vojaškem prvenstvu. Po posvetu s trenerjem se je odločila tudi za zamenjavo kategorije, saj je iz kategorije do 63 kilogramov prestopila v kategorijo do 70 kilogramov. Zgubljanje teže pred vsakim nastopom jo je precej izčrpavalo, kar se je potem pokazalo na tekmovanjih.

Zaradi prehoda v višjo kategorijo je bila Raša pred odhodom na letošnje svetovno vojaško prvenstvo glede napovedi o uvrstitvi precej zadržana, saj svojih novih nasprotnic ni poznala dobro. Pokazalo se je, da je bil ta prehod dobra odločitev. Svoje nasprotnice je vse do finala premagovala s tako imenovanim ipponom, v finalu pa je po dramatični borbi proti poljski tekmovalki Czepanski, ki je med drugim tudi dobitnica olimpijske kolajne, zmagala s tehnično razliko točk. Uspeh Raše je v kategoriji do 81 kilogramov dopolnil vodnik Peter Bevc, ki je osvojil deveto mesto. Žal mu žreb ni bil naklonjen, saj je najprej premagal kitajskega tekmovalca, potem pa se je pomeril s poznejšim zmagovalcem te kategorije, Reiterjem iz Avstrije. V repesažni borbi je moral priznati premoč iranskega tekmovalca.

Poleg omenjenih tekmovalcev so se tekmovanja udeležili še podporočnik Simon Zafošnik v kategoriji do 60 kilogramov, vodnik Gregor Brod v kategoriji do 73 kilogramov in vojak Janez Ceraj v kategoriji nad 100 kilogramov. Podporočnik Simon Zafošnik si je na treningu ponovno poškodoval koleno, zato se je po posvetu z uradnim zdravnikom odpovedal nastopu, medtem ko sta bila Brod in Ceraj premagana v prvem krogu po res nenaklonjenem žrebu.

Vsi udeleženci tekmovanja, ki smo tja prispeli kar iz 22 držav, smo bili enotnega mnenja, da si organizatorji za izvedbo tekmovanja zaslužijo najvišje priznanje, saj je potekalo brez najmanjših zapletov. Njihovo gostoljubnost in prijaznost smo lahko opazili povsod, tako da smo tekmovalci in spremljevalci mesto zapustili s prijetnimi občutki.

Ivan Ermenc

SPREMLJAMO

Za sodobno in učinkovito vojsko

Pred člani odbora DZ za obrambo se je v torek, 28. novembra, predstavil kandidat za obrambnega ministra dr. Anton Grizold, sicer predstojnik obramboslovnega raziskovalnega centra na FDV. Dr. Grizold je v predstavitvi posebej izpostavil strokovnost pred politiko, zavzemal pa se bo za čim prejšnje sprejetje strateških doktrinarnih dokumentov in uravnoteženo dolgoročno obrambno načrtovanje v skladu s smernicami Nata. Slovenska vojska mora prerasti v sodobno in učinkovito vojaško organizacijo, ki bo sposobna zagotavljati varnost države in prispevati k varnosti v širši regiji. Med prednostna področja je uvrstil tudi sodelovanje z javnostmi, mednarodno sodelovanje in izboljšanje motivacije zaposlenih, kar naj bi pripomoglo k boljši strukturi zaposlenih v obrambnem sistemu. Dr. Grizold je bil na matičnem odboru potrjen z večino glasov.

Sodna noč v Logu pod Mangartom

Z Mangartske planine v dolino zgrmelo več kot milijon kubičnih metrov kamenja, blata in vode - Plaz odnesel sedem življenj - Uničil je tudi šest hiš in jih več kot deset poškodoval - Pomoč prihaja iz vse države

Izredno slabo vreme z veliko padavinami je konec oktobra in v začetku novembra v nekaterih evropskih državah povzročilo velike poplave, trganje zemeljskih plazov in posledično tudi izredno veliko škodo. Slabo vreme je v začetku novembra prizadelo tudi Slovenijo. Hude jesenske padavine, ki se med pisanjem tega članka še niso povsem umirile, so povzročile poplave v nekaterih delih države, od Zgornje Savinjske doline in Koroške do severne Primorske. Svojo rušilno moč je vremenska ujma posredno, s plazom, najbolj pokazala v bovški občini. Uničujoči plaz, v katerem je bilo po nekaterih ocenah kar 1,5 milijona kubičnih metrov kamenja, blata, vode in podrtega drevja, je skoraj zasul vas Log pod Mangartom.

Pretrgal cesto proti Predelu

»V sredo, 15. novembra, me je ob 14.20 policija obvestila, da se je sprožil zemeljski plaz, ki je zasul cesto Bovec-Predel in onemogočil promet,« pravi župan občine Bovec Siniša Germovšek. »Odločil sem se za ogled in s tajnikom občine sva odšla na kraj dogodka, kamor sva prišla ob 14.50. Med potjo sem o plazu obvestil poveljnika občinske civilne zaščite, da bo morebiti treba v zvezi s tem začeti nekatere dejavnosti in naj bo pripravljen. Takrat namreč nisem imel predstave, kako veliko je plazišče. Ob plazu se je zbralo precej ljudi in nekateri med njimi so se napotili višje v gozd.« Po besedah bovškega župana so jim največ podatkov posredovali delavci Soških elektrarn, ki so še med 12. uro in 12.30 na zajetju hidroelektrarne Log oziroma Loška Koritnica po obilnem deževju čistili listje in podobno z rešetk. Poleg tega so pregledovali, ali je vse v redu. Ko je njihov zadnji delavec zapustil zajetje, se je sprožil plaz. Vrnili so se

in ocenili, da je plaz zelo velik. Ugotovili so, da je odnesel zajetje za hidroelektrarno s črpalkami in vso drugo mehansko opremo. »Sam nanos in vse kar sem slišal, je bilo dovolj, da sem približno ob 16. uri poklical poveljnika občinske civilne zaščite Danijela Krivca. Povedal sem mu, da je treba sklicati občinski štab CZ in ukrepati. Vse to smo sporočili tudi na telefonsko številko 112 in obvestili regijski štab za CZ,« je nadaljeval Siniša Germovšek.

Pozneje so se v domu prostovoljnega gasilskega društva Log zbrali člani regijskega štaba CZ iz Nove Gorice, domači gasilci in del občinske ekipe. Dogovorili so se, da bodo iz šestih objektov, ki so v bližini Predelice, izselili 14 ljudi in jih namestili v višje ležeče objekte, predvsem k sorodnikom. To se je zvečer tudi zgodilo. Prebivalce šestih hiš, v njih je bilo 16 ljudi, so obvestili o možnosti plazu. S pomočjo občine Kranjska Gora in njene gasilske zveze so z druge strani, dostop je bil namreč možen samo čez Rateče in Predel, organizirali opazovanje plazu. Opazovalci so bili že približno ob 20. uri na svojih mestih. Domači gasilci so organizirali dežurstvo na mostu čez Predelico.

»Naslednji dan so si plaz ogledali člani republiškega štaba CZ in različni strokovnjaki, tako da smo bili pomirjeni,« je povedal Siniša Germovšek, »kajti na območju, ki smo ga videli, se je veliko materiala že izpralo. Kljub temu smo sklenili, da ostanejo v veljavi vsi sprejeti ukrepi in da še naprej opazujemo dogajanje na plazu.«

Vse se je treslo, bobnelo in bliskalo

Nekaj po polnoči s četrta, 15. novembra, na petek se je zgodila katastrofa. S pobočja Mangartske planine je v dolino z veliko hitrostjo zgrmel rušilni plaz. Opazovalcem na vrhu, takrat so dežurali člani gasilskega društva Mojstrana, ni uspelo obvestiti gasilcev v Logu, da se proti vasi vali gora materiala in naj prebivalci bežijo. Sporočilo še ni bilo končano, ko so domači gasilci morali zbežati z mostu, za seboj so lahko le gledali, kako ga plaz podira.

»Prebivalci pravijo, da je bilo grozljivo in da z besedami ni mogoče opisati tistih nekaj trenutkov. Vse se je treslo, bobnelo in bliskalo, ko se je trgala električna napeljava,« je dejal bovški župan. »Za katastrofo sem izvedel okoli pol enih ponoči. Po alarmu smo se zbrali v štabu CZ v gasilskem domu v Bovcu in takoj začeli z akcijo. Del ekip se je prebil do Loga, saj nismo vedeli, v kakšnem stanju so ceste. V Bovcu smo alarmirali širšo sestavo štaba CZ in obvestili prebivalce drugih naselij, ki bi jih tudi lahko dosegle visoke vode po strugah vodotokov, naj se umaknejo iz svojih hiš.« Poveljnik občinske civilne zaščite Danijel Krivec, ki je bil v Logu, je zbral preživele prebivalce na varnem kraju, pri predoru proti Rabeljskemu rudniku, kjer je tudi počitniški dom Ministrstva za notranje zadeve. Tam so počakali, da se je zdanilo, saj se v temi ni bilo mogoče nikamor umakniti. Že ponoči so ugotovili, da je pri mostu čez Možnico prišlo do zajezitve in da se voda v Spodnjem Logu že zliva čez cesto. Torej, položaj je bil zelo zaskrbljujoč.

Ko se je zdanilo, je poveljnik Danijel Krivec ukazal evakuacijo vseh Ložanov. Ti so se iz vasi umaknili z osebnimi vozili, spremljali pa so jih gasilci. Že prej je občina v hotelu Alp zagotovila bivališča za tiste, ki se niso umaknili k sorodnikom.

Plaz odnesel sedem življenj

»Menim, da smo na dogodke preteklih dni dobro reagirali,« pravi poveljnik civilne zaščite občine Bovec Danijel Krivec, »še posebno z izkušnjami, ki smo jih dobili ob potresu. Po moji oceni smo glede na razmere storili vse, kar je bilo v naši moči. Nihče ni mogel predvidevati, da se bo utrgal drugi plaz. Plaz, ki je zasul Log, namreč ni tisti plaz, ki je zasul cesto na Predel.«

Na kraj nesreče so prišli tudi člani republiškega štaba CZ. V vasi so ugotavljali položaj, ki je bil še naprej grozljiv. Pokazalo se je, da je nevarnost novega plazu še zelo velika in v vasi ni bilo mogoče izvajati drugega kot najbolj nujnih ukrepov.

V naslednjih dneh so ob pomoči helikopterjev Slovenske vojske in policije evakuirali še 12 prebivalcev iz zaselka Strmec, do njih pa se ni bilo mogoče prebiti po cesti.

Štirje prebivalci so ostali tam, da skrbijo za živino. Zagotovili so tudi elektriko. To je bilo zelo pomembno zato, da se ljudje niso obremenjevali še mislijo, kaj bo z zmrzovalnimi skrinjami in podobno.

»Že od potresa naprej me moti, da so v tej državi civilna zaščita, predvsem pa gasilska društva zelo zapostavljeni. Vendar se je ob potresu in zdaj ob plazu pokazalo, da so CZ in gasilci edini, na katere se lahko zanesesh. Trdimo, da gasilci ne morejo biti po zakonu uvrščeni med vsa druga društva. Po eni strani so najboljše organizirani, po drugi pa nimajo samo pravic, ampak tudi dolžnosti,« je posebej poudaril Danijel Krivec.

Pozneje so si vas in plaz ogledali različni strokovnjaki. Ko je bilo zaradi vremenskih razmer možno, so si plazišče ogledali tudi iz zraka. Ugotovili so, da velika količina plazine grozi, da bo zgrmela v dolino.

Plaz ni bil nenavaden samo zaradi svoje velike hitrosti, ampak tudi po svoji rušilnosti. Potem, ko je predrl most na Predelici v vasi, je izbrisal šest stanovanjskih objektov in številna gospodarska poslopja ter provizorije. Nekatera poslopja so izginila brez sledu, od drugih pa so ostali samo deli, ki kažejo, kje so bila nekoč. Plaz je poškodoval tudi osem do deset hiš.

»Na žalost je plaz odnesel tudi sedem vaščanov in do zdaj so reševalci našli samo dve trupli. Z gotovostjo vemo, da so se zadrževali v teh zgradbah,« pravi Siniša Germovšek.

Zelo se je spremenila tudi podoba Loga pod Mangartom, ki je, ne samo v Sloveniji, veljal za najlepšo alpsko vas.

Kako vrniti življenje v Log pod Mangartom?

Za vse tiste, ki poznajo Log pod Mangartom, je današnja podoba vasi grozljiva. Človek ima občutek, da bo vrnitev vaščanov težka.

»Kljub temu pričakujem,« je poln optimizma Siniša Germovšek, »da se bo po umiritvi narave, ko bo grozeča nevarnost mimo in ko bomo začeli prva čiščenja, življenje vrnilo v vas. Upam, da se bodo krajanje, ki so doživeli to grozo in so se najprej odločili, da se v Log ne vrnejo več, premislili in se vrnili. Narava se je resnično kruto poigrala z njimi.« Povsem se strinjamo z mnenjem bovškega župana, da bo treba za vrnitev življenja v Log pod Mangartom pri vseh projektih od vodovoda do cestne infrastrukture upoštevati želje in interese krajanov. Čeprav je večina še vedno pod vtisom nesreče, so že vzeli usodo v svoje roke. Tako so se odločili, da bodo sami delili pomoč. Menijo namreč, da najbolje vedo, kaj in koliko kdo potrebuje. V Bovcu so odprli tudi prostore krajevne skupnosti in račun za zbiranje pomoči.

»Pri obnovi bo treba upoštevati tudi nekatera druga dejstva. Znano je, da je bil Mangart zelo obiskana planinsko-turistična točka, na katero so se radi povzpeli Avstrijci. Zaradi mangartske ceste smo pričakovali, da se bo obisk turistov še povečal. Mangartska planina je bila znana kot ovčarska planina, na kateri so pridelovali kakovosten in med kupci priznan bovški sir. Hkrati pa je bila zgled dobro organizirane planine, z vsemi sodobnimi prijemi, danes pa je

nedostopna. Uničena sta tudi dva energetska objekta. Vprašanje je, kaj bo s trgovinico in dvema gostinskima lokalom. Predelska cesta ni bila vitalnega pomena samo za prebivalce doline reke Koritnice, ampak tudi zelo celotno bovško območje in širše,« poudarja Siniša Germovšek.

Po njegovem mnenju bo treba ob vračanju življenja v ta del občine opraviti veliko zahtevnih nalog.

»Korenine naših Ložanov so zelo globoke, zato sem prepričan, da bodo naredili vse za vrnitev v svoj kraj, svojo vas. Seveda to ne bo mogoče brez konkretne podpore tako občine kot države. Še najslabše bi bilo, če bi te ljudi prepustili same sebi. Čeprav smo še vedno v fazi intervencije, odzivi najrazličnejših ustanov kažejo, da se nam ni treba bati, da bi prišlo pri vračanju življenja v vas do napak. Trudili se bomo, da bomo storili vse, kar je v naši moči.

Mislím, da je še prezgodaj, da bi vedeli, kako bo potekalo vračanje ljudi v Log. Predvsem bo pri tem pomembna beseda domačinov, ne samo na simbolni ravni, temveč tudi pri praktičnih rešitvah. Jasno je, da bodo na strokovni ravni obveljale odločitve strokovnjakov, življenje v vasi pa mora biti v pristojnosti vaščanov. Pri tem ne smejo imeti samo simboličnega vpliva ali pa, da bi jih celo nekdo postavljaj pred dejstvo. Ložanom je treba zagotoviti varno in hkrati tudi kakovostno življenje,« poudarja Siniša Germovšek.

Ložani niso ostali sami

Verjetno ni treba posebej poudariti, da prebivalci Loga pod Mangartom in bovška občina niso ostali sami v svoji nesreči. Medtem so že skoraj vse Ložane preselili iz hotela v počitniška stanovanja, v katerih bodo preživeli zimo. Štiri stanovanja jim je dalo na voljo tudi Ministrstvo za obrambo. Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje skrbi, da imajo pripadniki CZ in gasilci dovolj primerne opreme. Prav tako skrbi za namestitve ustreznih alarmnih naprav na plazišču in še bi lahko naštevali. Vlada RS je že določila denarno pomoč. To zbirata tudi Rdeči križ in Karitas. Po svojih močeh pomagajo člani gorske reševalne službe, kajakaši in drugi.

O plazu, ki še vedno grozi Logu, se je med tem začela polemika, ali naj ga razstrelijo ali ne. Naše mnenje se nagiba bolj k tistim, ki pravijo, da je za razstrelitev še premalo argumentov in da ta rešitev prinaša s seboj še preveč neznank. Ložanom pa je treba zagotoviti varno življenje.

Bojan Kuntarič

CIVILNA ZAŠČITA

Aktivirali ves sistem CZ

O poteku reševalne akcije smo se pogovarjali s poveljnikom civilne zaščite (CZ) Republike Slovenije Miranom Bogatajem.

Pri izvajanju osnovnih ukrepov za zaščito, reševanje in pomoč sta imeli pomembno vlogo CZ in SV. Kako je deloval ta sistem?

»Za reševanje smo aktivirali celoten sistem na lokalni, regijski in državni ravni. Intervencijo je neposredno vodil poveljnik CZ občine Bovec, ki je imel na voljo gasilce, gorske in jamarske reševalce. Poleg intervencijskih ekip, ki so jih oblikovala javna podjetja za popravilo energetskega in telekomunikacijskega sistema, smo že na začetku aktivirali regijski štab za severno Primorsko. Vodil ga je regijski poveljnik za CZ, ki je svoj sedež prenesel v Bovec in tako podpiral delo občinskega štaba. Pri regijskem centru smo postavili podcenter za Rdeči križ Slovenije in logistični podcenter, če bi bilo treba pošiljati večje količine materialne pomoči. Na regijski štab smo vezali organizacijo in delovanje službe za psihološko pomoč. Na državni ravni je deloval štab v operativni sestavi, uvedli smo posebne ukrepe na upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje, ki je zagotavljala opremo za delo državnega štaba CZ. Uporabljali smo območne policijske sile za vzdrževanje reda in normalen dostop do območja pod Mangartom, ki je bil na predelski strani odrezan od posameznih naselij. Dostop do doline pod Mangartom mora biti nadzorovan, v prvi vrsti zaradi nevarnosti, če pride do proženja novih plazov, pa tudi zaradi varovanja objektov izseljenih ljudi in njihovega premoženja. Prebivalce prizadetega območja smo hitro evakuirali. Objekti, ki niso bili poškodovani, so nedotaknjeni, v njih je vsa oprema, v gospodarskih pa živina. V akcijo reševanja smo vključili helikopterje 15. brigade vojaškega letalstva in slovenske policije.«

Poleg reševalcev CZ in SV je bilo v reševanje vključenih veliko ljudi, strokovnjakov z različnih področij.

»V akciji reševanja je sodelovala skupina strokovnjakov z različnih področij. Njihova ocena je bila, da ob nadaljnjem deževju obstaja možnost vnovičnega proženja zemeljskega plazov, zato so neprestano izvajali opazovalne ukrepe, v pripravljenosti pa je bil tudi sistem alarmiranja.«

Med akcijo reševanja nekateri civilisti niso upoštevali prepovedi vstopa na območje, za katerega je bila razglašena velika nevarnost. Kako komentirate neposlušnost tistih civilistov, ki so kljub prepovedi vstopali na nevarno območje?

»To so stvari, s katerimi se je ukvarjal lokalni poveljnik CZ. Mislím, da so te težave rešili in da pozneje do takih ne nadzorovanih primerov ni več prihajalo.«

Vprašanje, ali bi plazišče umetno sprožili, je strokovnjake razdvojilo. Nekateri so zagovarjali proženje manjših količin labilne mase, saj obstaja možnost, da bi nevarnost izpod Mangarta pretela več let. Drugi so menili, da bi bila umetna sprožitev preveč tvegana in da bi stanje na plazišču le še poslabšala. Kakšno je vaše stališče?

»Skupina strokovnjakov, ki je obravnavala idejo, je odsvetovala ta poseg. Na tej podlagi je državni štab sprejel odločitev, da se ne razmišlja o nekih zunanjih posegih v plazišče. Menim, da mora narava sama poskrbeti za ravnotežje, vsakršno od zunaj povzročeno gibanje plazine pa bi lahko pripeljalo do nekontroliranih tokov in bistveno večjih negativnih posledic, kot sta jih povzročila oba zemeljska plazova.«

Kako je deloval sistem obveščanja?

»Plaz smo že od prvega dne opazovali s ceste, ki vodi proti Predelu, ta opazovalnica ima povezavo z Logom pod Mangartom, posebne opazovalce smo imeli tudi na mostovih. Če bi prišlo do vnovičnega proženja, bi zagotovili pomoč zlasti prebivalcem Loga pod Mangartom, Čezsoče pa vse do Žage. Sistem obveščanja smo dopolnjevali v želji, da bi bilo to še bolj učinkovito. Razmišljali smo o postavitvi opazovalnic ob samem plazišču, pripravljali pa smo idejne rešitve za vzpostavitev trajnejšega sistema alarmiranja med izvajanjem sanacijskih del.«

V medijih so poročali, da bi lahko na osnovi prvih opozoril pristojni strokovnjaki pravočasno ukrepali in s tem preprečili tragične posledice. Je bilo po vašem mnenju ravnanje pristojnih posameznikov pravilno ali ne?

»Mislim, da nekateri očitki v sredstvih javnega obveščanja niso povsem utemeljeni, ne zato, ker letijo tudi name, ampak zaradi poteka dogodkov. Prvi plaz, ki se je sprožil 15. novembra okoli 13. ure, je prebil cesto proti Predelu. Nato je zdrsnil naprej po koritu in se ustavil v Predelici, potoku, ki teče od Predela proti Logu pod Mangartom in se pod njim izliva v reko Koritnico. Naslednji dan si je posebna skupina, v kateri so bili strokovnjaki s področja urejanja hudournikov, gozdarji, strokovnjaki za cestno infrastrukturo, geolog, gorski reševalci, plaz ogledala, kolikor so vremenske razmere to dovoljevale. Nismo pregledali celotnega območja Mangarta, s katerega je 17. novembra nekaj po polnoči zdrsnil ta katastrofalni plaz. Strokovnjaki so takrat na kraju nesreče ocenili, da ne obstaja neka trenutna nevarnost, da bi prišlo do ponovnega zdrsa. Okoli poldneva smo dajali izjave za tisk. Med drugim so me vprašali, ali trenutno obstaja nevarnost ponovnega sproženja plazov, ki smo ga opazovali. Moj odgovor ob upoštevanju vseh ocen strokovnjakov je bil, da na dan ogleda približno ob 12. uri te nevarnosti ni bilo. Ta izjava je bila pozneje v izseku objavljena v Dnevniku na TV Slovenija, kar pomeni z zamikom in ne v kontekstu tega, kar se je dogajalo v dopoldanskem času. Ob mojem odhodu iz Bovca smo se v Logu z regijskim in občinskim poveljnikom CZ dogovorili, da so vsi sprejeti ukrepi, to je delna evakuacija prebivalcev Loga pod Mangartom, opazovanje plazišča, aktiviranje reševalnih služb, nespremenjeni, in sicer do sobote, saj so vremenoslovci napovedovali, da se bodo padavine nadaljevale. Po mojem vedenju je bilo to tudi uveljavljeno, kaj pa se je v vasi dogajalo tiste zadnje ure, pa ne morem in niti ne želim komentirati. Žal je prišlo 17. novembra po polnoči do zdrsa zemeljskega plazov, ki je pred seboj rušil vse in povzročil izredno veliko škodo.«

Ste morda že razmišljali o sanacijskih načrtih za odpravo škode, ki jo je povzročil zemeljski plaz?

»Nekatera priporočila o sanaciji smo na osnovi razprave naslovili na vlado, vendar smo še daleč od tega, da bi posamezni vladni resorji in lokalna skupnost začeli pripravljati načrte za celovitejšo obnovo. Še vedno gre za intervencijo, zagotavljanje osnovnih ukrepov za zaščito, reševanje in pomoč, da se zagotovijo najnujnejši življenjski pogoji. Ob tem bomo postopno začeli izvajati sanacijske ukrepe, ki so vezani na daljše obdobje. Gre za sanacijo porušenih objektov, obnovo prometne infrastrukture in drugega, kar je za prizadete Ložane življenjskega pomena.«

Gotovo gre za eno večjih, če ne največjo elementarno nesrečo v Sloveniji v zadnjem desetletju. Kaj mislite o tem?

»Ta katastrofa je glede na značaj ena največjih naravnih nesreč v zadnjem desetletju, takšnih ne pomnijo ne pisani ne katerikoli drugi viri v Sloveniji. V naši državi imamo sicer veliko zemeljskih plazov, podorov, usadov, vendar so njihove razsežnosti veliko manjše v primerjavi s tistim, kar je prizadelo območje pod Mangartom.«

MP

SPREMLJAMO

Minister Janša sprejel padalsko reprezentanco

V sredo, 15. novembra, je v prostorih Ministrstva za obrambo minister Janša sprejel člane slovenske padalske reprezentance, ki so na letošnjem svetovnem prvenstvu na Japonskem uspešno zastopali Slovenijo.

Na 25. svetovnem prvenstvu v padalstvu na Japonskem so slovenski predstavniki osvojili štiri kolajne. V skokih na cilj je v posamični konkurenci prvo mesto osvojil Borut Erjavec, drugo pa Nenad Salkič. Med ekipami je v skokih na cilj slovenska padalska reprezentanca osvojila drugo mesto, v ženski konkurenci pa je postala svetovna prvakinja Irena Avbelj. Na Morsu je slovensko padalsko reprezentanco in člane športne enote SV sprejel minister Janša. Ob tej priložnosti se je članom reprezentance zahvalil za vrhunske športne dosežke in uspešno zastopanje Slovenije ter SV na mednarodnih športnih tekmovanjih. Ob tem je še dodal, da so osvojene kolajne na največjih športnih prireditvah potrditve kakovostnega dela predstavnikov GŠSV, ki si prizadevajo za promocijo športa v enotah SV.

MP/SOJ

SPREMLJAMO

Padalcem podelili čine

V prostorih 1. OPPVLZO v Kranju je bil v petek, 17. novembra, sprejem slovenske vojaške padalske reprezentance, lokostrelcev in podčastnikov, ki so jim ob koncu šolanja na šoli za častnike podelili čin podporočnika.

V nagovoru je namestnik poveljnika 1. OPPVLZO podpolkovnik Andrej Lipar poudaril pomen dosežkov športnikov in izrazil zadovoljstvo ob uspešno končanem šolanju podporočnikov. Ob tej priložnosti je podpolkovnik Lipar podelil zlato plaketo 1. OPPVLZO svetovni vojaški padalski prvakinji Ireni Avbelj, moški ekipi srebrno plaketo, drugim uspešnim športnikom pa znake 1. OPPVLZO.

GH

IZ VOJAŠKEGA ŽIVLJENJA

Pripravljenost 2000

Od 13. do 15. novembra sta 2. OPPSV in odsek za bojne simulacije pri CVŠ izvedli taktično računalniško podprto štabno vajo Pripravljenost 2000-8.

Namen vaje je bil preveriti rešitve, ki jih je 2. OPPSV pripravilo v okviru štabne vojne vaje Pripravljenost 2000-4, in usposobljenosti poveljstva 52. brigade SV pri bojnem odločanju. Tokratna vaja je bila računalniško podprta s simulacijskim sistemom horus, ki ga SV uporablja pri podpori različnih taktičnih vaj. Na vaji so sodelovala poveljstva 52. brigade, 44. in 54. OKMB, 2. ter 3. pehotnega bataljona in 460. artilerijskega bataljona, dodano je bilo še poveljstvo 1. bataljona 62. brigade SV. Med pripravami je potekalo tudi seznanjanje poveljstev s tehnologijami izvedbe raču-

nalniško podprtih vaj. Izvedba take vaje predstavlja velik prihranek sredstev, ki jih SV namenja za usposabljanje, saj se resnične razmere na bojišču preigrava z računalniki, v sistem pa je poleg taktike vključena tudi vsa logistika.

MP

SPREMLJAMO

Likovne delavnice generala Maistra

22. novembra so v avli Morsa slovesno odprli razstavo Likovne delavnice generala Maistra 1995-2000. Razstavljena dela so pod tem naslovom nastajala v okviru likovnih delavnic, ki jih od leta 1995 prirejajo ob dnevu mariborske vojašnice generala Maistra.

Na slovesnem odprtju so bili poleg najvišjih predstavnikov Morsa in GŠSV tudi številni gostje ter umetniki, o pomenu razstave pa je spregovoril poveljnik mariborske vojašnice polkovnik Franc Ošljak. Spomnil je na pomen Maistrove zapuščine in njegovih zgodovinskih dejanj, ki so pomemben zgled tudi današnjim rodovom. Zato se vsako leto srečujejo tudi številni likovniki, ki z različnimi tematikami ohranjajo spoštovanje do velikega slovenskega rodoljuba. Veliko del krasi prostore mariborske vojašnice in tamkajšnjo galerijo, nekaj pa so jih prodali v dobrodelne namene, s čimer so pomagali mariborskim otrokom v društvu Sonček. Razstavo, ki bo na ogled do konca januarja, je slovesno odprl generalni sekretar Morsa mag. Jože Jurša, predstavljenih pa je 26 del.

RB/BT

SPREMLJAMO

Pričevanja o letu 1990 tudi v zbirki

V četrtek, 23. novembra, je bila v avli centra za vojaškozgodovinsko dejavnost (CVZD) pri GŠSV javna predstavitev 2. številke publikacije Vojaška zgodovina z naslovom Prelomni čas 1990. Zbirka, v kateri so zbrana pričevanja in spomini 15 avtorjev, je namenjena obeležitvi dogodkov iz leta 1990.

V knjigi so zbrana pričevanja in spomini generalpodpolkovnika Albina Gutmana, Franca Bevca, Mladena Mrmolje, podpolkovnika Jožeta Prislana, brigadirja Bojana Šuligoja, Marjana Fekonje, Primoža Šavca, Mihe Butare, podpolkovnika Karla Nanuta, polkovnika Vojka Štembergerja, polkovnika Štefana Šemrova, majorja Antona Kolarja, polkovnika Srečka Lisjaka, podpolkovnika Antona Vereša, brigadirja Viktorja Krajncja in brigadirja Janeza Švajncerja. Vsa pričevanja so opis njihovih takratnih doživljanj, čustev in misli, kar daje omenjeni zbirki poseben pečat. Načelnik CVZD brigadir Viktor Krajnc je avtorjem v zahvalo izročil knjige in jih povabil k sodelovanju pri zbiranju gradiva za novo zbirko. Knjigo je založila služba za publicistiko na Morsu, njene dejavnosti pa je predstavila Mirjana Kovačič, vodja službe. V načrtu je med drugim navedla tudi izid Velikega vojaškega slovarja, ki bi zaokrožil pregled slovenskega vojaškega izrazoslovja. Po predstavitvi so se udeleženci in avtorji zadržali na krajšem prijateljskem klepetu.

MP/BT

(RUBRIKA) SPREMLJAMO

Muce na obisku

Torek, 24. oktobra, je bil v vojašnici Šentvid prav poseben dan. Kljub hladnemu in meglenemu jutru je bilo nenavadno živahno. Na obisk so namreč prišli »visoki« gostje iz vrtca Muca v Dravljah. Pikapolonice in Ježki so si ogledali nekaj zanimivosti iz vojaškega življenja.

Naši otroci veliko svojega časa preživijo v vrtcu, kjer potekajo različne dejavnosti, s katerimi si pridobivajo izkušnje. Radi telovadijo, pojejo, rišejo in se igrajo, saj so polni energije in ustvarjalnih idej. Človek je del okolja, v katerem raste, živi in deluje. Da bi otroci lahko sodelovali z okoljem, vplivali nanj in ga pozneje dejavno spreminjali, morajo postopoma spoznati bližnje okolje in hkrati dobivati vpogled v širšo družbo.

Ob spremstvu častnikov s centra vojaških šol so si v vojašnici ogledali prostore, kjer vojaki spijo, pokukali so v skladišče pušk in se preizkusili na ovirah na taktičnem poligonu. V avtoparku so si s pomočjo pripadnikov enote zračne obrambe ogledali oklepno vozilo in se pogovarjali po radijskih zvezah. Da je bil spomin na vojašnico še bolj prijeten, so se otroci ob koncu obiska okrepčali s sokom in napolitankami. Pred odhodom je radovedne in vesele obiskovalce pozdravilo tudi prijetno jesensko sonce.

Vzgojiteljice iz vrtca Muca in dr. Tomaž Savšek s CVŠ

INTERVJU

Priporočila obrambne študije se uresničujejo

Slovenija je pri uresničevanju ocenjevalne študije o reformi slovenske obrambe, ki so jo pripravili ameriški in slovenski strokovnjaki, že dosegla občuten napredek. To je ob nedavnem obisku v Sloveniji povedal vodja posebne ocenjevalne skupine general Joseph G. Garrett. Med obiskom v Sloveniji sta delegaciji pregledali interoperabilnost za leto 2000, obravnavali program za prihodnje leto in vsebine, ki se nanašajo na dvostransko sodelovanje med državama na obrambnem področju. Tema pogovorov so bili tudi nekateri pomembni strateški dokumenti z obrambnega področja in reorganizacija SV. Za pomemben prispevek pri projektu obrambne reforme in spodbujanju ameriško-slovenskega sodelovanja je obrambni minister Janša generalu Garrettu izročil zlato medaljo SV. Obisk ameriškega generala v Sloveniji pa smo izkoristili za pogovor o študiji obrambne reforme.

Slovenija je ena od tistih držav, za katero je ocenjevalna skupina ameriških strokovnjakov izdelala študijo obrambne reforme. Podobne študije ste v preteklosti opravili za Bolgarijo, Romunijo, nekatere pribaltske države, v pripravi pa je podobna študija za slovaške oborožene sile. V čem se študije med seboj razlikujejo?

»Razlike so zelo velike. Vsaka država ima specifične obrambne razmere. Romunija in Bolgarija, nekdanji članici Varšavskega pakta, imata obsežne oborožene sile in veliko oborožitve, ki se je morata znebiti. Ti dve državi sta v fazi

zmanjševanja oboroženih sil, saj poskušata prestrukturirati obstoječe sile in jih prilagoditi svojim trenutnim varnostnim ter obrambnim potrebam. Vsaka država ima drugačen sistem nabora, opremljanja in usposabljanja. Med njimi je več razlik kot pa podobnosti.«

Katera merila ste upoštevali pri pripravi obrambne študije?

»Menim, da smo uporabljali precej objektivna merila. Upoštevali smo strateški položaj, ki ga ima določena država, opremljenost in stopnjo usposobljenosti oboroženih sil. Veliko pozornosti smo namenili tudi načrtovanju razvoja v prihodnosti.«

Študija obrambne reforme, ki jo je v sodelovanju s predstavniki SV od lani pripravljala skupina vaših strokovnjakov, je nastala na podlagi zbranih dokumentov, ocen, poročil in vnaprej napovedanih obiskov pri poveljnikih nekaterih enot SV. Nam lahko predstavite, kako ste zbirali dokumentacijo in koliko ljudi ste vključili v pripravo študije?

»Nisem štel vseh, ki so pripravljali to študijo. Pomembno je omeniti, da je študija rezultat skupnega dela ameriških in slovenskih strokovnjakov. Naši strokovnjaki so bili deležni velike podpore Morsa, načelnika GŠSV in poveljnikov nekaterih enot SV, ki so jih obiskali.«

Kakšna je bila vloga slovenske strani, torej predstavnikov SV in GŠSV, pri zbiranju dokumentacije?

»Pomagali so nam pri razumevanju stanja v SV, ki jim je bolj domače. Na tem mestu naj omenim še izreden prispevek slovenskih strokovnjakov pri opredeljevanju ciljev, ki jih je Slovenija postavila.«

Osnovna sila SV po priporočilih študije bi bila lahka pehotna brigada. Kakšna bi bila njena sestava in namen?

»Pri izdelavi študije smo se osredotočili na oblikovanje sil za hitro posredovanje. Lahka pehotna brigada bi zadovoljila slovenske varnostne in obrambne potrebe, saj ima oboje, strateško in taktično mobilnost. Uporablja se za izvajanje različnih nalog, od klasičnih pehotnih operacij, sposobna je za gorsko bojevanje, v manjši meri pa tudi za izvajanje specialnih nalog. V njej bi bili približno dve tretjini poklicnih vojakov, drugo pa bi bili naborniki. Brigado bodo sestavljali pehotni bataljoni, imela pa bo tudi ognjeno podporo artilerije, inženirsko podporo, podporo protiočnega bojevanja in možnost zračne obrambe.«

Študija predvideva umik tankov v rezervo zaradi precejšnjih operativnih stroškov in dragega vzdrževanja. S čim bo Slovenija zagotavljala protiočepno in zračno obrambo?

»Eden od bistvenih razlogov za umik težkih oklepnih enot v rezervo so veliki stroški za operativno uporabo, vzdrževanje in usposabljanje ljudi za delo z njimi. V sestavi lahke pehotne brigade smo predvideli bataljon za protiočepno bojevanje. V prvih osmih letih izvajanja študije obrambne reforme smo poleg pehotnega orožja načrtovali sredstva za nakup protiočepnega orožja.«

Novost, ki jo prinaša študija, je nakup modernih bojnih in transportnih helikopterjev. Kakšna bo njihova uporaba?

»Za potrebe SV smo predvideli nakup več taktičnih transportnih plovil. Sedanjo floto bi okrepili z nakupom sodobnih bojnih helikopterjev za podporo kopenskim silam in transportnih helikopterjev, s katerimi bi povečali taktično mobilnost sil za hitro posredovanje in zagotovili sredstva za prevoz različnih tovorov po bojišču.«

Predvidena je ustanovitev enotnega vadbene centra, v katerem bi urili nabornike. Kakšne bodo njegove prednosti?

»Z enotnim vadbenim centrom za usposabljanje nabornikov bi zmanjšali stroške dosedanjega usposabljanja na več lokacijah, obenem pa bi zagotovili enotno raven znanja vseh nabornikov.«

Ste od septembra, ko je minister Janša ob obisku v Washingtonu iz rok sekretarja za obrambo ZDA Williama Cohena dobil uradno kopijo študije, že opazili kakšen napredek v SV?

»Moj odgovor je da. Ko smo se pogovarjali o priporočilih obrambne študije, bi dodal, da se nekatera priporočila že uresničujejo oziroma so že uresničena. Rad bi omenil zlasti strategijo nacionalne varnosti, obrambno strategijo, reorganizacijo obrambnih sil in dolgoročno načrtovanje obrambnega proračuna. S slovensko delegacijo smo se pogovarjali o tem, kaj Slovenija že dela, da bi obrambna študija kar najbolj zaživela. Slovenija ni bila nepopisan list papirja, saj je imela pripravljenih že več načrtov, zato je bila priprava obrambne študije lažja.«

Kje je mesto Slovenije na poti približevanja zvezi Nato in katere so po vaših opažanjih glavne pomanjkljivosti SV?

»Študija, ki smo jo opravili, je poglobljena in zajema vse vidike oboroženih sil, glavni poudarek pa je na povečanju interoperabilnosti z zvezo Nato. Priporočila iz študije, ki vsebuje tudi desetletni izvedbeni načrt s koraki za izboljšanje kakovosti in manevrskih sposobnosti, se nanašajo na spremembe strukture sil in njihovega usposabljanja. O tem smo že večkrat govorili med našimi dvostranskimi pogovori. Pregledovali smo načrte za prihodnji razvoj SV, ob tem pa ugotovili, da se dobro izvajajo v praksi in da vodijo Slovenijo k doseganju postavljenih ciljev.«

Marko Pišlar

INTERVJU

Težave z mamili tudi v vojski

Zloraba mamil postaja vse večji problem sodobne družbe, to velja tudi za vojsko, pravi dr. Vida Petrovič Tolar, svetovalka načelnika GŠSV in pomočnica za psihološko dejavnost. »Problemu posvečamo veliko pozornosti predvsem zato, ker so lahko posledice zlorabe mamil v vojski toliko bolj nevarne.« Dr. Petrovič Tolarjeva je tudi članica skupine za pripravo nacionalnega programa pri vladnem uradu za droge. V mesecu boja proti drogam so se s številnimi akcijami vključili tudi v vojašnicah in enotah. In kako se s problemom mamil spopada Slovenska vojska?

Kje in kako se težave z mamili v vojski najprej zaznajo in odkrijejo?

»Zaznajo se že pri prvem nabornem pregledu ob ugotavljanju sposobnosti za opravljanje vojaškega roka. Znaki se odkrijejo na zdravstvenem pregledu, čeprav ne vsi, zlasti ne znaki blažjih oblik zasvojenosti.«

Kaj v takem primeru stori naborna komisija?

»Ugotavlja, ali je nabornik sposoben za vojsko.«

Ga označi za trajno ali začasno nesposobnega, če, recimo, ugotovi, da je zasvojen?

»Ovisno od stopnje zasvojenosti. Naše stališče je, da vsak sum še ni zadosten razlog za trajno nesposobnost. Če so znaki rahli in obstaja možnost za zdravljenje, ga čez dve leti še enkrat pokličemo na nabor.«

Rekli ste, da se vseh oblik zasvojenosti vendarle ne da odkriti že na prvem pregledu.

»Ne, blažje oblike zasvojenosti se lahko tudi prikrijejo. Če ne prej, pa se zanesljivi znaki zasvojenosti pokažejo, ko fant vstopi v vojsko. So pa tudi primeri, ko se stanje spremeni v času od nabora do napotitve na služenje vojaškega roka, saj je lahko to kar dolgo obdobje. Nekateri zasvojenost dobro skrijejo ali celo mislijo, da bodo v vojski zmogli brez mamil.«

Kako hitro se v vojski odkrije zasvojenca?

»V vojski je prepovedano uživanje vseh vrst mamil, pozorni pa smo tudi na morebiten problem njihovega vnašanja in razpečevanja. S tem želimo preprečiti zlorabo drog, pa tudi to, da se ne bi kdo, ki ni zasvojen, z drogo prvič srečal ravno v vojski. Sicer pa se zasvojenost z mamili relativno hitro odkrije, saj tak vojak ponavadi ne zmore zahtevanih psihofizičnih naporov ali pa nastopijo kake druge težave.«

Koliko takih primerov odkrijete v vojski? Nam lahko zaupate kakšen podatek?

»O številkah in odstotkih ne bi govorila, kar jih je, pa jih je preveč.«

Bi bili podatki preveč alarmantni?

»Številke niso alarmantne, so pa, tako kot v širši družbi, v porastu. Pred tem, žal, nismo imuni.«

Kakšni so postopki in kako ukrepa poveljnik, ko oceni, da gre za znake zasvojenosti z mamili?

»Če najdeno mamila, se vključi vojaška policija, ki poskuša problem rešiti in preprečiti nadaljnjo zlorabo. Ko gre zgolj za sum ali blažji primer, pa poveljnik vojaka napoti k psihologu ali zdravniku, in če je treba še k psihiatru, ki poskušajo ugotoviti resnost problema. Na podlagi njihovih izvidov problem na koncu rešuje stalna naborna komisija. Odkrivanje mamil pa ni tako enostavno, saj jih vojski pogosto skušajo prikriti. Zanesljiva prisotnost mamil se ugotavlja z urinskim testom, za katerega pa mora vojak dati soglasje.«

Zasvojenosti z mamili pa v vojski ne poskušate zdraviti?

»Predvsem se ugotovi diagnoza, zdravljenja zasvojenosti pa se v vojski ne izvaja, toda ne zato, ker nas to ne bi zanimalo, pač pa za to nimamo možnosti. Tako zdravljenje je dolgotrajno, zahteva veliko časa in pozornosti. Zaradi skupinskega dela posamezniku tega ne bi mogli omogočiti. Ko ugotovimo, da ima vojak težave z mamili, mora vojsko zapustiti, priporočimo pa mu zdravljenje v civilni instituciji.«

Odločitev za zdravljenje je prostovoljna?

»V zdravljenje ga ne moremo prisiliti.«

Kaj se s temi fanti ponavadi zgodi? Začasno jim sicer odložijo služenje vojaškega roka, toda ali se potem v vojsko vrnejo ozdravljeni?

»Če diagnoza ni prehuda, je služenje odloženo za določen čas, medtem se naborniku ponudi možnost za zdravljenje. Marsikdo nato vложи prošnjo za civilno služenje ali pa se pozneje ob ponovnem vpoklicu v vojsko izkaže kot trajno nesposoben. Poskušamo preprečiti škodljive posledice za vojaka nabornika, ki bi v takem stanju le težko sledil zahtevam vojaškega življenja in postavljenih ciljev ne bi dosegal. Lahko pride tudi do poškodb z orožjem. Po drugi strani pa moramo zavarovati tudi druge vojake, saj lahko postane vojak pod vplivom mamil agresiven.«

Ali kdaj na težave v zvezi z mamili opozorijo tudi drugi vojaki iz enote?

»Tudi. Nekateri fantje v vojski preživljajo različne težave, ki bi jih marsikdo včasih najraje ublažil s kakšno travco. Vendar pa naš strokovni pristop ni usmerjen samo v odvajanje od različnih oblik zasvojenosti, pač pa spodbujamo tudi zdrav način življenja.«

Ves čas govoriva o vojaki nabornikih. Ste mamila zaznali tudi v poklicni sestavi?

»Ne. Med poklicnimi vojaki tega problema za zdaj še ne zaznavamo, vendar pa so dejavnosti za preprečevanje usmerjene v obe skupini. Poklicno sestavo želimo čim bolj seznaniti predvsem s tem, kako prepoznavati zasvojenost pri vojaki in kako delati z njimi, da do tega ne bi prišlo.«

Vam je znano, kako te težave rešujejo v drugih vojskah?

»Problem drog je seveda svetovni problem in tudi v drugih vojskah se ga lotevajo podobno kot mi. Nekateri bolj poudarjajo preventivno obliko, drugi pa te pojave veliko bolj strogo sankcionirajo. Vojake opozorijo na škodljive posledice in tudi na kazni, ki jih lahko doletijo ob morebitni zlorabi, saj so ponekod zelo hude.«

Roman Bric

Kam po pomoč?

Ustanove in centri za pomoč, preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog:

AIDS Fondacija Robert	(01) 425-62-22
B&Z	(01) 231-27-42
Center za pomoč mladim Ljubljana	(01) 431-61-69
Center za preprečevanje odvisnosti Maribor	(02) 332-72-51
Center za socialno delo Celje	(03) 548-50-57
Center za socialno delo Kranj	(04) 232-69-28
Center za socialno delo Sežana	(05) 707-42-00
Center za zdravljenje odvisnosti od drog Ljubljana	(01) 540-20-30
DIANOVA Društvo UP	(01) 432-10-55
DrogArt	(041) 605-558
Društvo PO MOČ Sežana	(05) 730-21-20
Društvo Projekt Človek	(01) 540-31-74
Društvo Smisel življenja Postojna	(05) 700-12-14
Društvo SVIT Koper	(05) 627-64-24
Društvo staršev za pomoč mladini Žalec	(03) 713-68-80

Društvo za mlade Ptica Hrastnik	(03) 564-69-71
Društvo ZARJA Slovenj Gradec	(02) 883-14-70 (080) 22-23
Društvo Zdrava pot Maribor	(031) 804-864
Terapevtska skupnost SREČANJE	(01) 540-24-25
Socialno-andragoški sistem zdravljenja in urejanja alkoholikov, drugih odvisnikov in ljudi v stiski	(01) 561-31-67
Svetovalnica Fužine (projekt Korak)	(01) 564-30-80
Svetovalnica Odsev se sliši	(080) 63-738
Zavod Janeza Smrekarja, OE Skala	(01) 427-14-19
Zavod PELIKAN KARITAS	(01) 540-24-25
Zdravstveni dom dr. A. Drolca Maribor	(01) 228-65-40
Zdravstveni dom Brežice	(07) 499-14-27
Zdravstveni dom Celje	(03) 548-50-57
Zdravstveni dom Ilirska Bistrica	(05) 714-11-98
Zdravstveni dom Jesenice	(04) 589-10-67
Zdravstveni dom Koper	(05) 627-84-20
Zdravstveni dom Kranj	(04) 208-22-15
Zdravstveni dom Ljubljana	(01) 472-37-25
Zdravstveni dom Logatec	(01) 754-10-24
Zdravstveni dom Lucija (Piran)	(05) 673-12-83
Zdravstveni dom Murska Sobota	(02) 534-13-33
Zdravstveni dom Nova Gorica	(05) 338-32-65
Zdravstveni dom Novo mesto	(07) 391-68-71
Zdravstveni dom Sežana	(05) 734-16-71
Zdravstveni dom Trbovlje	(03) 562-63-22
Zdravstveni dom Trzin	(04) 596-31-41
Zdravstveni dom Velenje	(03) 899-56-12
Zdravstvena postaja Pivka	(05) 757-25-61

(Podatki iz zgibanke urada vlade za droge)

IZ VOJAŠKEGA ŽIVLJENJA

Ženske v SV nočejo posebnih ugodnosti

Kakšen je trenutni položaj žensk v SV in kakšna je njihova prihodnost

Med 20. in 22. oktobrom je bil v Poljčah posvet o vlogi in položaju žensk v oboroženih silah. Pobudo zanj je dala majorka Mojca Pešec, poleg tega je poskrbela tudi za glavne organizacijske naloge na srečanju, sicer pa je načelnica učnega odseka na oddelku G-3 pri generalštabu.

Posveta so se poleg domačih častnic in podčastnic ter strokovnjakov, predvsem s fakultete za družbene vede in javnosti, udeležile tudi predstavnice iz Avstrije, Italije, Madžarske, Hrvaške, Finske in Natovega komiteja za ženska vprašanja.

Kakšen je trenutni položaj žensk v SV?

»Ženske smo v Slovensko vojsko vključene že od njenih prvih dni. Nekaj pripadnicam, ki so bile v TO že pred osamosvojitveno vojno, so se med njo in takoj po njej pridružile prostovoljke, pozneje pa še ženske različnih poklicev. Njihovo število je naraščalo in danes je v mirnodobni sestavi Slovenske vojske zaposlenih 13,3 odstotka žensk.

Prava podoba vloge in položaj žensk v SV se pokaže, ko pogledamo, na katerih dolžnostih in v kolikšnem številu smo zastopane v podčastniškem in častniškem zboru. Med vsemi podčastniki v SV je 11 odstotkov žensk, vendar pa je analiza položajev pokazala, da so večinoma na nižjih podčastniških dolžnostih in da je med njimi le devet poveljnic oddelkov. Če se nam zdi ta delež v celotni vojski relativno visok, je podčastnic v enotah SV le približno šest odstotkov.

Za položaj žensk v Slovenski vojski je značilno tudi to, da v nadaljevalna izobraževanja in usposabljanja, kot so višji štabni tečaji in generalštabni tečaji ter druge najvišje oblike izpopolnjevanja doma in v tujini, pošiljamo zelo malo vojakinj. To seveda lahko pomeni tudi, da ženske nismo na takih delovnih mestih, kjer bi ta znanja potrebovale, ali pa že v naprej nismo predvidene za napredovanje na poveljniške in druge najvišje dolžnosti.

Slovenska vojska je vojska mlade države in postavljanje žensk na najodgovornejše položaje v družbi je vsekakor osnova za podobne možnosti tudi v tej instituciji. Zavedati se je treba, da ima vstopanje žensk v vojsko zanje tudi pomembne socialne, ekonomske in politične posledice. Pomeni tudi enakopravnost pri delitvi politične moči, saj obramba domovine, njenih ljudi in materialnih dobrin uvršča vojake v državljane 'prvega reda'.«

In kako kaže ženskam v SV v prihodnje?

»Menim, da bosta vojaška služba in kariera zanimali določeno število žensk tudi v prihodnje. Slovenska vojska bo vedno pogosteje sodelovala tudi v mednarodnem okolju oziroma v vojaških operacijah za podporo miru. Izkušnje kažejo, da morajo biti kadri za takšno delovanje visoko izobraženi, sposobni presepati rasne in verske razlike. Pogoj, v katerih delujejo, presegajo ozka vojaška vedenja, potrebna so pravna, sociološka, psihološka in druga znanja ter razumevanje in sprejemanje različnih kulturnih okolij. Slovenska vojska bo torej v prihodnje potrebovala ljudi s specifičnimi osebnostnimi lastnostmi, dobro izobrazbo in sposobnostjo predanega dela. Potrebovali bomo več dobro usposobljenih vojakov in prepričana sem, da se bo pokazala potreba po večjem deležu vojakinj.«

Ali je za vključevanje žensk v oborožene sile potrebno več denarja ali morda kakšnem posebnem pogoj?

»Izkušnje iz drugih armad kažejo, da je za uspešno vključevanje žensk v vojsko treba dopolniti nekatere bivalne in delovne pogoje. Gre za prilagoditev določene opreme, oblek, tudi določenih orožij ali plovil anatomskim posebnostim žensk. Menim, da v Sloveniji v prihodnje stroški zaradi vključevanja žensk v vojsko ne bi smeli biti problem. Orožje, ki ga uporabljamo, ustreza obema spoloma, zahtevnih sistemov, letalstva in plovil pa naša vojska nima. Pri izbiri so-

dobne oborožitve imamo še možnost, da se odločamo na podlagi načrtovanega kadrovskega razvoja Slovenske vojske, torej tudi za delež oborožitve, prilagojene ženskam.

Bistveno intenzivneje in hitreje pa bi se s to problematiko morali ukvarjati, če bi se v Sloveniji odločili za prostovoljno službo vojaškega roka za ženske. To so pred dvema letoma storili v Avstriji in njihove izkušnje bi lahko uporabili tudi pri nas. Glede nastanitve in delovnih razmer pa menim, da je pogoj za integracijo žensk v vojsko tudi v tem, da ne predvidevamo po spolu ločenih enot ali posebej ločenih bivalnih prostorov. Ženske ponavadi zahtevamo le minimalno možnost zasebnosti, ki pa nikakor ni povezana z večjimi stroški, pač pa predvsem s spoštovanjem človekove osebnosti. «

Kje vidite razloge za težje vključevanje žensk v vojsko in kako jih odpraviti?

»O položaju in vlogi žensk ter o njihovih težavah v oboroženih silah pogosto potekajo številne razprave in polemike: o mestu žensk v vojski, enakopravnosti z moškimi, združljivosti oziroma nezdržljivosti tradicionalne in naravne vloge žensk z lastnostmi ter delovanjem vojaka in o drugem. Odnos do problematike je odvisen od stališč posameznih držav in vojaških struktur do odpiranja vojske ženskam, od družbenih vrednot in vprašanj, povezanih na eni strani s tradicijo in na drugi z novo vlogo žensk v družbenem življenju. Vse pa je pogojeno tudi s kulturo okolja v posamezni državi in z aktualnimi potrebami določene vojske po ustrezno usposobljenih pripadnikih ter pripadnicah.

Problematika je torej večplastna in v vsem naštetem je treba iskati vzroke za težave pri vključevanju žensk v vojsko. Vprašanja presegajo nacionalne okvire posamezne države, predvsem danes, ko se vojske srečujejo in skupaj delujejo v zahtevnih mednarodnih dejavnostih. Zato je treba za odpravljanje ovir in izboljšanje položaja žensk v vojskah k sodelovanju privabiti znanstvenike, politike, pravnike in vojaške strokovnjake. V javnosti in obrambnih strukturah je treba poskrbeti, da se oblikujejo pozitivna stališča do vključevanja žensk v oborožene sile, treba je povečevati zanimanje deklet za delo v vojski. Poskrbeti moramo, da se vojakinje vključujejo v nadaljnja izobraževanja in usposabljanja, vzpostaviti moramo pozitiven odnos moških kolegov do vojakinj, dopolniti nekatere pravne norme in izboljšati delovne pogoje. «

Kako motivirati dekleta za delo v vojski?

»Najboljša motivacija je zanimanje za delo v vojski, ki pa ga pri dekletih in tudi pri fantih ne razvijamo v zadostni meri. Zelo konkreten motiv je služba oziroma delovno mesto. Službovanje v vojski je za ženske priložnost, da so za določeno delo enako plačane kot moški, kar za druge zaposlitve ne velja vedno. Motiviranost deklet in tudi fantov je prav gotovo pogojena z njihovim osebnim odnosom do vojske, s tem, kako dobro je njihovo poznavanje tega poklica. Vedeti bi morali, da poleg zahtevnih nalog ponuja tudi možnost izobraževanja in usposabljanja, spoznavanja tujih dežel ter kultur. Delo v vojski, predvsem na podčastniških in častniških položajih, pomeni delo z ljudmi, poleg tega pa tudi možnost za uresničevanje posameznikovih sposobnosti.

Dejstvo je, da se bo število žensk v oboroženih silah v prihodnje povečevalo, ampak ne tako zelo, da bi se spremenilo razmerje do moške večine. Vse več bo tudi žensk na poveljniških položajih, vendar se zaradi tega ne bo spremenil način vodenja oboroženih sil. Ženske bodo vse bolj pritiskale na zanje netipična delovna mesta tudi zaradi visokega ugleda, ki ga ima to delo. V prizadevanjih za enakopravnost si bodo ženske izborile mesto tudi tam, kjer jih do zdaj ni bilo in kjer imajo možnost hitrejšega napredovanja. Poleg tega si lahko pridobijo ustrezne izkušnje za prevzemanje poveljniških dolžnosti. V mislih imam pilotke, pripadnice specialnih enot in podobno. Menim, da je prav težja dostopnost do visokih položajev in specifičnih delovnih mest za nekatere ženske izziv in motivacija za vključevanje v oborožene sile. «

Kakšna so mnenja o ustvarjanju pozitivnega odnosa javnosti do žensk v oboroženih silah?

»Moje mnenje je, da je pozitiven odnos javnosti do žensk v oboroženih silah pogojen vsaj z dvema vidikoma. Prvi je splošen odnos družbe do lastnih oboroženih sil, ki mu v Sloveniji ne posvečamo dovolj pozornosti niti pri, recimo pogojno, domovinski vzgoji niti pri prikazovanju kakovostnih elementov Slovenske vojske v medijih. Drugi vidik je odnos javnosti do žensk na vodilnih in odgovornih položajih, kamor se sicer vztrajno prebijajo, vendar morajo za svoje priznanje pokazati bistveno več kot moški na podobnih mestih.

Zadržki velikega dela javnosti do vojakinj pogosto temeljijo tudi na vprašanju materinstva. Čeprav se zavedam nenadomestljive vloge matere pri oblikovanju zdrave osebnosti otroka v zgodnjem otroštvu, se vendarle pogosto sprašujem, kako je mogoče povsem spregledati, kako vpliva na otrokov razvoj odsotnost očeta vojaka. Premalo govorimo tudi o tem, da je delitev dela in večja vloga moških pri vzgoji otrok ter gospodinjstvih opravil eden od pogojev za lažje vključevanje žensk na odgovorne položaje, torej tudi na različne dolžnosti v vojski. «

Kakšna so in kakšna bodo merila za sprejem deklet v vojsko?

»Merila za sprejem so enaka kot pri moških. Imeti morajo ustrezno izobrazbo, izpolnjevati morajo zahtevane zdravstvene pogoje in opraviti psihofizični test. Merila se bodo v prihodnje gotovo vsebinsko spreminjala, predvsem tista, ki bodo omogočala posebna delovna področja. Vojska bo postavljala posebne zahteve, ki jih bodo morali izpolnjevati kandidati za poklicne vojake in pripadnike stalne sestave v različnih rodovih ter službah Slovenske vojske. Prepričana sem, da bi morala vsa delovna mesta ostati odprta oziroma da bi morali imeti za njihovo zasedbo enake možnosti moški in ženske. «

So v Slovenski vojski načrtovane kakšne ugodnosti za dekleta, in če so, katere?

»Za ženske v vojski ni posebnih ugodnosti in tudi niso načrtovane. Nasprotno, kolikor vem, so dekleta, ki so kandidatke za častnice, zahtevala, da jim ne zagotovimo nobenih posebnih pogojev. Odklonile so možnosti za manjše fizične obremenitve pri telesni vadbi in na pohodih. Ne zahtevajo posebnega ločevanja bivalnih prostorov, zagotovljena pa jim je zasebnost pri higieni. Testi za preverjanje znanja so enaki za vse, tako kot je to v navadi tudi na drugih institucijah. K prizadevanju za enakopravnost bi rada dodala še svoje mnenje, ki sem ga nekoč že povedala: enakopravnost ne pomeni enakosti, temveč upoštevanje različnosti. Tudi v vojski je pestrost osebnostnih lastnosti in sposobnosti lahko prispevek h kakovosti. Velika motiviranost, osebna zavzetost, znanje in ustrezne psihofizične sposobnosti žensk v polni meri odtehtajo minimalne zahteve po upoštevanju njihove drugačnosti v večinski moški populaciji tudi v oboroženih silah. «

Na pogovor smo povabili tudi podporočnico Uršo Brodnik, referentko na posvetu v Poljčah, ki se je specializirala za položaj žensk v tujih oboroženih silah.

Kakšen je položaj žensk v SV in tujih vojskah?

»Delež žensk v SV je med najvišjimi (13,3 odstotka), večja zastopanost je v ZDA (14 odstotkov). Zastopanost vojakinj v evropskih državah z daljšo tradicijo sodelovanja žensk v vojaških institucijah je 7,5 odstotka. Značilno je, da je v državah, kjer je bilo ženskam sodelovanje omogočeno v zadnjem času (Italija, Nemčija, Španija, Portugalska), manj

omejitev in da je omogočeno sodelovanje na skoraj vseh področjih oziroma v vseh rodovih. To je povezano s tem, da je bil začetek vključevanja praviloma povezan z odločitvijo sodišča, da velja pravica do svobodne izbire poklica ne glede na spol tudi v vojski. Skladno s to odločitvijo je tudi mnenje nekaterih držav, da prav zato niso pravična drugačna merila ali privilegiji za ženske predstavnice oboroženih sil (npr. preverjanje fizičnih sposobnosti). Pomembno je predvsem profesionalno opravljeno delo, ne pa, kdo ga opravlja, kot na primer v Italiji.«

Imajo ženske v SV boljši položaj v primerjavi z drugimi državami?

»Primerjava položaja žensk v SV z drugimi državami in opredeljevanje tega v smislu boljšega oziroma slabšega je težka naloga. Prednost SV in tudi slovenske družbe je prav gotovo v tem, da je ženskam formalno omogočeno aktivno sodelovanje na vseh področjih. Prednost slovenskih mater je tudi porodniški dopust. Večina evropskih držav ne omogoča plačanega porodniškega dopusta v obsegu, kot ga poznamo mi, povsod pa je to domena civilne zakonodaje.«

Ali obstaja področje, ki je z vidika žensk v SV zanemarjeno?

»Področje, ki je v našem okolju zanemarjeno, je družina. Ob premestitvi ali napotitvi pripadnika za daljše obdobje se le redko uredi tudi vprašanje njegove oziroma njene družine. V nekaterih državah (na primer v Kanadi) so družinska vprašanja tudi vprašanja vojske, pri nas pa temu posvečamo premalo pozornosti ne glede na to, ali gre za očeta moža ali mater ženo.«

Kako bi bilo najbolje reševati vprašanja s to tematiko?

»Menim, da vprašanja žensk ne bi smeli reševati samo v ženskem okviru oziroma naj ne bi ustanavljali organa, ki bi se ukvarjal samo z reševanjem težav enega spola. Gre za vprašanja, ki se nanašajo tako na ženske kot moške. Vsekakor pa bi morali razmisliti o ustanovitvi organa, ki bi se ukvarjal tudi s problemi materinstva in z družinami pripadnikov SV, torej s kakovostnejšim življenjem vseh.«

Se vam zdi trenutni položaj žensk v SV pozitiven ali negativen predznak za naše pridruževanje zvezi Nato?

»Položaj žensk v SV je za naše vključevanje v Nato vsekakor pozitiven element.«

Grega Logar

Tabela 1: Zastopanost žensk v nekaterih oboroženih silah

Država	Odstotki
ZDA	14
Slovenija	13
Kanada	11
Grčija (2000)	10,75
Češka (dec. 1999)	8,2
Belgija (2000)	7,6
Francija	7,5
Velika Britanija	7,4
Nizozemska	7,2
Danska (2000)	5,5
Portugalska	5
Madžarska	4,9
Norveška	3,2
Španija (avg. 1999)	2,6
Nemčija (2000)	1,3
Turčija (avg. 1999)	0,9
Poljska	0,3
Italija	-

Tabela 2: Status žensk v nekaterih oboroženih silah

Država	V vseh rodovih	Služenje žensk ni možno	Enakov. doseg. činov	Služenje vojaškega roka
omejitve				
Belgija 2000	da	podmornice	ne	
Češka (dec. 1999)	da	(nižji položaji)	da	
Danska (2000)	da	specialne enote		
Francija	ne	posebne enote žandarmerije		
Nemčija (2000)	ne	saniteta, orkester;		
spremembe po I. 2000				
Grčija (2000)	ne	bojne enote, ladje	da	
Italija	ne	ne	ne	ne
Kanada	da	podmornice	da	
Madžarska	da		ne	
Nizozemska	ne	podmornice, marinci	ne	
Norveška	da		da	da
Poljska	da	predvsem saniteta	da	
Portugalska	ne	bojne enote	da	
Španija	da		da	
Turčija	ne	bojne enote	ne	
Velika Britanija	ne	pehota, marinci, RAF regiment, podmornice		da
ZDA	ne (88,2 %)	80 % dolžnosti tudi za ženske	da	
Hrvaška	da		da	ne
Slovenija	da		da	ne
Švedska	da			ne

Festival vojaškega filma v Braccianu

S festivala vojaškega filma, ki je potekal od 20. do 25. novembra v Braccianu v bližini Rima, sta se vrnila glavna ustvarjalca učnih filmov Kako preživeti pozimi, 1. in 2. del, Tomo Burazin, iz TV studia MO, in Miha Kuhar, poveljnik 32. GBR. V Italiji sta se zelo dobro odrezala, saj sta v kategoriji učnih filmov zasedla prvo mesto. Na festivalu je bilo več kot 70 filmov vojaške produkcije iz 24 držav. Po mnenju udeležencev bi bil film v skupni konkurenci vseh filmov v samem vrhu. Več o festivalu pa v prihodnji številki. Iz vojaškega življenja

Obisk v Veliki Britaniji pri JACIG-u

Med 5. in 7. oktobrom letos se je na povabilo načelnika Joint Arms Control Implementation Group (JACIG) polkovnika Johna Hacketta v Veliki Britaniji mudil načelnik verifikacijskega centra GŠSV generalpodpolkovnik Marjan Grabnar s sodelavci. Namen obiska je bil oceniti dosedanje sodelovanje in uskladiti predloge dvostranskega sodelovanja za leto 2001.

Generala Grabnarja je na letališču Heathrow sprejel major Atkinson. Pot so nadaljevali v bazo RAF v Henlowu, kjer so poskrbeli za namestitve. Naslednjega dne, 6. oktobra, so se začele dejavnosti, ki so jih pripravili gostitelji. Pri zajtrku se je generala Grabnarju pridružil šef odseka Open Skies v JACIG-u Cdr J. N. Kennedy. Povedal je, da je vesel udeležbe slovenskih častnikov v Open Skies. Obvestil nas je, da nameravajo v britansko misijo Open Skies, ki bo obiskala Hrvaško, povabiti dva častnika Slovenske vojske. Generala Grabnarja je pozdravil tudi načelnik JACIG-a polkovnik J. Hackett. Grabnarja so povabili tudi na jutranje seznanjanje z dejavnostmi, ki so se dogajale v okviru posameznih sporazumov. JACIG deluje že od leta 1990, na sedanji lokaciji v RAF Henlow pa je od leta 1996. Center je namenjen izvajanju nadzora oborožitve na podlagi mednarodnih pogodb, sporazumov in drugih razorožitvenih dokumentov, usposablja pa tudi pripadnike lastnih poveljstev in enot za izvajanje nadzora. Leta 2000 so jim za izvajanje nalog namenili pet milijonov funtov, 56,6 odstotka je namenjenih za osebne dohodke zaposlenih (tam je zaposlenih 82 častnikov in podčastnikov ter civilnih oseb), 32,4 odstotka denarja je načrtovanega za misije Open Skies, 6,2 odstotka pa za redno usposabljanje častnikov in podčastnikov.

Letos so opravili šest misij Open Skies (v Ukrajini, Rusiji, Romuniji, Bolgariji, na Slovaškem in Poljskem), šest inšpekcij po CFE (Conventional Arms Control in Europe) ter 17 dejavnosti, ki jih opredeljuje dunajski dokument 1999 (šest inšpekcij, tri evalvacije, štiri individualne inšpekcije, trije obiski letalskih baz in opazovanje na vaji).

Podrobno organiziranost slovenskega verifikacijskega centra, dosedanje dejavnosti v mednarodnem sodelovanju, naša prizadevanja v mednarodnem procesu nadzora oboroževanja in usmeritve k približevanju vsem pomembnim mednarodnim sporazumom je predstavila majorka Alenka Ermenc. Polkovnik Hackett je bil zelo presenečen nad številom dejavnosti in rezultati VERC-a, saj s tako majhno kadrovsko zasedbo (poleg načelnika in njegovega namestnika še šest častnikov in dva podčastnika) dosegamo rezultate, kakršni so možni le v ustrezno popolnjenih centrih. Pri tem naj omenimo, da pri verifikacijskih dejavnostih ni razlik med majhnimi in velikimi državami, le kvote so različne.

Po obojestranski predstavitvi smo si ogledali tudi prostore centra, ki je namenjen kakovostnemu izpolnjevanju nalog (tri dvorane za predstavitve, skladišča opreme, fonolaboratoriji, fotolaboratorij, avtopark ...). Če primerjamo verifikacijske centre drugih držav, ki smo jih obiskali, ugotavljamo, da je to eden funkcionalno najbolj urejenih centrov. Potem smo ob navzočnosti polkovnika Paula Stevensa nadaljevali pogovore med načelnikoma. Ugotovili so, da so bile letos dejavnosti med centroma v celoti uresničene. Sklep o dvostranskem sodelovanju leta 2001 obsega vsebine s področja usposabljanja, obojestransko vključevanje v večnacionalne inšpektorske skupine v skladu z dunajskim dokumentom 1999 in bilateralne delovne obiske.

Delovnemu delu obiska je sledilo kosilo in ogled londonskih znamenitosti. Zvečer je bil načelnik VERC-a povabljen na večerjo h gostitelju polkovniku Hackettu. Ob koncu večerje so si izmenjali darila, s tem pa se je tudi končal uradni del obiska.

Majorka Alenka Ermenc

IZ VOJAŠKEGA ŽIVLJENJA

SV predstavila vozilo valuk

V torek, 21. novembra, je bila na vadišču Poček predstavitev lahkih kolesnih oklepnih vozil valuk, ki so jih po naročilu SV izdelali v STO Ravne. Predstavili so tehnične, vozne in taktične lastnosti vozila ter sistem oborožitve.

Izdelava vozila valuk je eden večjih projektov SŽ Stroji in tehnološka oprema (STO) Ravne. V letu in pol so izdelali prvih deset vozil, pričakujejo pa še nadaljnja naročila SV. Za vozilo se trenutno zanima le SV, potekajo pa že pogovori z nekaterimi tujimi državami, kjer odločitev o nakupu ne bo odvisna le od kakovosti, ampak predvsem od politične volje zainteresiranih držav. »Kot za vsa vozila bodo tudi za ta potrebne različne modifikacije. Tudi na vozilih, ki so že bila predana SV, je precej izboljšav,« je povedal vodja projekta v STO Ravne Ivan Vušnik. Z desetimi takimi vozili je opremljen 10. BMS. V okviru TRP je do leta 2003 predviden nakup še desetih vozil, predvsem za potrebe sodelovanja enot SV v operacijah za podporo miru. Ta enota naj bi imela v končni formaciji 70 različnih lahkih oklepnih kolesnikov. V vozilu je poleg voznika, strelca in poveljnika prostora še za šest vojakov, ki vstopajo v vozilo po rampi ali skozi posebne odprtine s pokrovi. Valuk je transportno vozilo, ki je namenjeno prevozu pehote do bojišča. Opremljeno je z mitraljezom 12,7 mm, ki ima hitro zamenljivo cev, bombometom 40 mm in lanserjem dimnih ter grafitnih nabojev 76 mm, ki so namenjeni maskiranju vozila. Izkrčni del med vožnjo strelja skozi odprtine na strehi vozila, posadka pa je v zaprtem vozilu zaščitena pred kontaminacijo z različnimi bojnimi strupi. Vozilo valuk ni plovno, oklep pa daje zaščito proti prebojnim izstrelkom 12,7 mm v kotu 15 stopinj levo in desno od vzdolžne osi, proti strelivu 7,62 mm pa z vseh strani. Ima tudi posebno notranjo oblogo, ki zmanjšuje drugotne učinke izstrelkov večjega kalibra. Zveze vzpostavlja s sistemom radijske komunikacije in s sistemom notranje komunikacije med člani posadke. Poveljnik 1. brigade SV polkovnik Janez Butara je o vozilu povedal: »Vsekakor valuk pomeni tehnološki napredek v pri-

merjavi z BOV jugoslovanske proizvodnje. V 10. BMS so bila vozila dobro sprejeta, saj gre za oklepno transportno vozilo za prevoz pehote, temu pa ustreza tudi njegova ognjena moč. Zelo zadovoljni smo z agregatom in voznimi lastnostmi valuka. Zdaj preizkušamo oborožitev, izvajamo pa tudi taktiko uporabe.« V 10. BMS pričakujejo, da bodo vozila čim prej sprejeta v uporabo v SV, saj bodo takrat začeli z intenzivnejšim usposabljanjem posadk, ki bodo vozila upravljale.

MP

VAŠE PISMO

Ukinimo motivatorje

V aktualni reorganizaciji Slovenske vojske se je znašlo tudi razmišljanje o nadaljnjem delu motivatorjev. Ocene so različne in po temeljitem preudarku lahko pritrdimo vsem: tistim, ki trdijo, da delo motivatorjev ni dovolj definirano, da ni ustrezne kadrovske zasedbe - predvsem znanja in izkušenj častnikov, razporejenih na ta dela, in onim, ki trdijo, da je vsebina tega dela že zajeta v temelje delovanja častnikov na vseh ravneh organiziranja vojske. Pa vendar, vsaj nekaj v zagovor temu delu in njegovemu morebitnemu obstoju tudi v prihodnosti.

Motivacija pomeni s pravimi programi in metodami doseči prave rezultate. Poudarek je na besedici pravo, ta pa naj poudari vse, kar je nujno za delovanje in razvoj Slovenske vojske ter hkrati dovolj dobro za pravo vlogo človeka v njej. Pa smo v začaranem krogu: pravo in prav na pravi način. Pomoč poiščimo pri sodobnih ustvarjalcih vloge posameznika v poslovnih sistemih. Posameznik naj bi bil delaven, ustvarjalen, samoizpoveden, strokovno radoveden - bil naj bi živ, dinamičen in samoučeči sistem. Delaven pomeni, da redno opravlja svoje naloge v okviru načrta organizacije, spoštuje red in disciplino, spoštuje postavljene ali uveljavljene norme in standarde kakovosti in delo opravlja v načrtovanem času. Ustvarjalnost je večpomenska, zato raje uporabimo besedo inovativen: narediti bolje in na boljši način, kot so to počeli predhodniki. Ustvarjalnost se povezuje z radovednostjo v nov sinergijski učinek. Radovednost je želja po odkrivanju oziroma znanju. Če sistemski teoretiki govorijo o sistemih kot o samoučečih družbenih organizmih, mora sodobni delavec prav tako po tej evolutivni poti.

K pravim stvarjem vas mora nekdo usmeriti. Organizacija, ki sprejme novega delavca, mu mora postaviti kažipot in začrtati smer. Po tej poti se lahko vali kot neroden človek, plazi kot polž ali teče kot rasni žrebec. Plača je merilo njegovega vložka. Na začrtani poti nas vodijo vrednote in moč korakov nam krepí delovno vzdušje, elan. Tu nekje je potrebna motivacija! Osmisli način pritegnitve delavca za vstop na pot in ga potiska po poti. Motivacija je čista energija! V prvih »povojnih« letih je motivacija v Slovenski vojski cvetela. Močan je bil odmev pozitivnih čustev iz dni osamosvojitve in postavljanja temeljev prve slovenske države. Močna je bila volja Janeza J. Švajncerja in nalezljivo njegovo navdušenje. Pa so prišle prve težave, domoljubna čustva so se ohladila, neposredna vojna ogroženost se je premaknila iz naše geografske in čustvene bližine. Dnevne naloge so prehitevale sposobnosti organizatorjev delovnega procesa in vez motivacija-človek se je krhala. Začetni zagon, čustveni naboj in navdušenje so se izpeli, motivacija pa ni postala resna stroka, ki bi lahko enakopravno sodelovala pri razvoju z operatiko, logistiko ali celo športom. V prizadevanju za rezultati smo pozabili na ljudi, na kakovost njihovega delovnega okolja (pa ne v fizičnem pomenu!). Brez dvomov smo sprejeli ponujeno organizacijsko strukturo ameriške in drugih sodobnih vojska. Motivatorji - kaj je že to!? Pri nas so kurati, pri nas so lobisti, častniki za stike z javnostmi ...

Pa je res treba pozabiti? Poglejmo naslednjo skico nekega dogodka, ki je bil opažen v Spangdahlemu septembra tega leta. Visok častnik nam predstavi podčastnika in pove: »Ta gospod je strokovnjak, odgovoren za to in to področje. Svoje delo opravlja odlično in v čast mi je, da vam ga lahko predstavim.« Podčastnik se zahvali nadrejenemu ... in predstavi svoje delo. Govori, da ga opravlja z veseljem, da se je za to delo strokovno usposabljal, da ima čudovite sodelavce in odlične pogoje dela. Vse to mu omogoča ameriška vojska. Še posebno pa je ponosen, ker lahko svoje delo predstavi tudi nam! Pred to ceremonijo vljudnosti je častnik po vojaškem pozdravu vprašal podčastnika, kako se počuti, kako je njegova žena, ali so otroci zdravi ... pa smo šli naprej. V vsakem sektorju te letalske baze se je zgodba ponovila. V vsakem sektorju visi tudi tabla, na kateri so fotografije poveljujočih in poleg njih fotografija, nad katero piše: Najboljši pripadnik te enote v tem mesecu. Ta delavec prejme za nagrado bonus pri plači, dobi poseben parkirni prostor in dosežek vpliva na službeno oceno. Pred leti bi zavzdihnil: »Oj, ta gnili kapitalizem!« v današnjem času pa smo to malo žalostni opazovali. Ali ste v kateri od slovenskih vojašnic morda videli napis: »Naša vojašnica je bila v tem letu najboljša, najbolj urejena ...«

Kaj bi motivatorji Američanom? Pri njih so to stroka in obvezna oblika ter vsebina vzgoje, od kadeta do generala, posutega z zvezdicami. Vsi jo upoštevajo v največji možni meri in naučeno ponavljajo v vseh svojih odnosih in nastopih. Pa imam pomislek tudi ob tem. V Ameriki se v zadnjih dvajsetih letih širi svetovanje o tem, kako motivirati delavce za boljše delovne rezultate, kako čim bolj učinkovito izkoristiti vse sposobnosti in zmožnosti. Popularnost te veje poslovnosti močno raste in morda se bo nekoč dotaknila tudi njihove vojske.

Kako bi bilo videti v naši neizobraženosti, če ob koncu tega razmišljanja napišem: »Ponosen sem, da sem lahko povedal svoje mnenje, še posebno pa mi je v čast, da ste si vzeli čas in to mnenje prebrali.«

Marjan Vešnar

IZ VOJAŠKEGA ŽIVLJENJA

Usposabljanje rezervne sestave

Začelo se je enoletno usposabljanje članov združenja slovenskih častnikov rezervne sestave Slovenske vojske.

V okviru dejavnosti združenja slovenskih častnikov na vojaškostrokovnem področju se je oktobra ob pomoči generalštaba Slovenske vojske in centra vojaških šol začelo usposabljanje članov v okviru programa vojska vojski, ki zagotavlja sodelovanje z vojaškimi strokovnjaki iz nacionalne garde Kolorada iz Združenih držav Amerike.

Projekt so slovenski javnosti predstavili na tiskovni konferenci 9. oktobra v Ljubljani. Polkovnik Miha Butara, predsednik ZSČ, je predstavil ciklus predavanj, ki so plod večletnega sodelovanja s programom vojska vojski za Slovenijo in je zelo velik ter zahteven projekt, s katerim se srečuje ZSČ. S pripadniki nacionalne garde bodo obravnavali sklop vojaškostrokovnih vsebin, ki se ga bo udeležilo približno 1300 članov častniške organizacije. Vodja programa vojska vojski za Slovenijo polkovnik oboroženih sil ZDA Charles V. Guy je poudaril, da gre za sodelovanje, pri katerem bosta imeli korist obe strani, saj prispeva k še večji utrditvi odnosov med SV in oboroženimi silami ZDA. Napovedal je vso podporo tudi v prihodnje in izrazil zadovoljstvo glede doseženih rezultatov. Podpolkovnik David Humar, načelnik centra vojaških šol, je ocenil, da se s projektom, ki ga izvaja ZSČ, dopolnjuje dejavnost CVŠ. Vojaškostrokovno delo bo s tem projektom postalo še bolj kakovostno, zato se je CVŠ odločil pomagati in tvorno prispevati svoj delež. V tem vidi še pomembnejšo vlogo ZSČ. Tiskovne konference sta se udeležila še predstavnik GŠSV major Jure Velepec in predsednik območnega združenja slovenskih častnikov Ljubljana podpolkovnik Rado Senčur, organizacije, ki je prav tega dne prva povabila na usposabljanje svoje člane, ki so na pomembnih dolžnostih v rezervni sestavi Slovenske vojske.

Delegacijo nacionalne garde Kolorada, ki je v prvem od sedmih ciklusov predstavila organiziranost in delovanje nacionalne garde Kolorada ter doktrinarna načela njene uporabe, je vodil podpolkovnik Thomas Duffy. Pomagala sta mu še major Ralph Trener in major Roy Lee Richards.

Prvi ciklus usposabljanj je potekal od 9. do 13. oktobra letos. Udeležilo se ga je 218 slušateljev iz častniških organizacij iz Ljubljane, Maribora, Kopra, Novega mesta in Radovljice. V štiriurni predstavitvi teme so zajeti zgodovina nacionalne garde, vključevanje kandidatov v sestavo, sedanja organiziranost, financiranje, oprema in oborožitev, pomen, vloga, poveljevanje in načela delovanja nacionalne garde Kolorada ter način mobilizacije, urjenje, bojne in reševalne dejavnosti, odnosi s civilno sfero ter način reševanja morebitnih konfliktnih okoliščin z delodajalci med udeležbo pripadnikov na vajah oziroma drugih dejavnostih.

Usposabljanje je bilo izvrstno organizirano, pri tem pa je treba izpostaviti tvorno sodelovanje vodstev organizacij ZSČ s predstavniki lokalne skupnosti. Ob obiskih naših krajev so predstavnike nacionalne garde Kolorada sprejeli župani vseh petih občin in jih seznanili s svojim okoljem, načinom sodelovanja s Slovensko vojsko in združenjem slovenskih častnikov ter gospodarskim in družbenim razvojem občine. Brez pomoči predstavnikov Morsa, še posebno poveljstev in enot SV, ne bi šlo. Zato se zahvaljujemo vsem, ki so pomagali pri uspešni izvedbi prvega ciklusa usposabljanja. To velja še posebej za župane, ICZR RS na Igu pri Ljubljani, RCOU Poljče pri Begunjah in IC Pekre pri Mariboru, upravo za obrambo Koper, 32. in 72. brigado SV ter 32. PVTP in 321. OVTP iz Novega mesta. Pomemben delež so prispevala še podjetja Luka Koper, Arex iz Šentjerneja in Krka, tovarna zdravil Novo mesto, ter Vina Koper in Vinag iz Maribora. Drugi ciklus vojaškostrokovnega usposabljanja se bo predvidoma začel v začetku leta 2001 in bo obravnaval podrobnejše načrtovanje usposabljanja v nacionalni gardi Kolorada, vključno s pripravo pripadnikov stalne sestave za usposabljanje v okviru svojih pristojnosti, vodenja in poveljevanja.

Janko Ljubič

IZ VOJAŠKEGA ŽIVLJENJA

Civilist v miru, vojak v vojni

Skupina častnikov SV in članov ZSČ obiskala nacionalno gardo Kolorada - Ogled poveljstev in obisk enot na terenu - Organizacija odlična - Vtisi enkratni

V združenju slovenskih častnikov so si na področju usposabljanja že več let želeli sodelovati s podobno organizacijo v Združenih državah Amerike. Idejo je oblikoval general Ronald Crowder, realiziral pa polkovnik Stuard Pike. Podprli so jo tudi v vodstvu slovenske častniške organizacije, v G-7 generalštaba Slovenske vojske in centru vojaških šol.

Tako je skupina udeležencev vojaškostrokovnega usposabljanja iz združenja slovenskih častnikov, v kateri so bili tako predstavniki stalne kot rezervne sestave SV, od 11. do 20. junija obiskala nacionalno gardo Kolorada.

Slovenski častniki so začeli svoj obisk v ZDA v tamkajšnjem glavnem mestu Washington. Na poveljstvu nacionalne garde Združenih držav Amerike so jih seznanili z organizacijo in nalogami, ki jih opravljajo. Gostitelji so poudarili, da nacionalna garda ni samo vojaška organizacija, ampak sodeluje tudi pri naravnih in drugih nesrečah.

Poveljstvo nacionalne garde, ki mu poveljuje general z dvema zvezdicama, je na Arlingtonski aveniji. Zgradili so ga leta 1993 in zanj porabili kar 30 milijonov dolarjev. Zaposluje približno 1200 ljudi, ki so, kot so ponosno povedali gostitelji, v miru civilisti, v vojni pa vojaki. V poveljstvu imajo operativni center, kjer zbirajo podatke iz vse države. Odločajo o številu udeležencev, njihovi opremljenosti in sodelovanju pri izjemnih dogodkih. Visoki častniki uporabljajo sodobne tehnične pripomočke, s katerimi se lahko vsak trenutek povežejo s poveljnikom nacionalne garde v kateri koli zvezni državi. Tako so zelo zmanjšali stroške za potovanja. V poveljstvu imajo tudi potovalno agencijo, ki zaposlenim uredi vse v zvezi s premestitvijo na drugo delovno mesto.

Med bivanjem v Washingtonu so si slovenski častniki ogledali tudi znamenito Arlingtonsko pokopališče, kjer je pokopanih več kot 250.000 vojakov, ki so padli med različnimi vojnami, v katerih so sodelovale ZDA.

Na slovenskem veleposlaništvu sta častnike sprejela veleposlanik dr. Davorin Kračun in vojaški ataše brigadir Janez Kavar. Seznanila sta jih z delom naših diplomatskih predstavnikov v ameriškem glavnem mestu.

V operativnem centru je slovenske častnike pozdravil znanec iz Slovenije, general Crowder, ki poveljuje kopenskim silam nacionalne garde Kolorada. Predstavil je kopenske sile in poudaril, da so dve četi mehanizirane brigade in policijska enota nenehno v Bosni. General Crowder je poudaril, da zakon vojnemu udeležencu zagotavlja pravico do vrnitve na delovno mesto, ki ga je zapustil.

Med obiskom skupine slovenskih častnikov v Koloradu sta divjala dva velika gozdna požara, zato so bile sile nacionalne garde, predvsem helikopterji, v stalni pripravljenosti.

Med obiskom v letalskem oporišču Buckley so si slovenski častniki ogledali letalsko eskadriljo, v kateri so večinoma piloti rezervisti, ki letijo na letalih F-16 C block 30. Presenetljivo je, da so tudi mehaniki in tehniki, ki skrbijo za letala, rezervisti. Vsem je postalo toplo pri srcu, čeprav je bilo zunaj 37 stopinj Celzija, ko so med več deset nalepkami v kantini opazili tudi nalepki 72. brigade iz Maribora in 15. brigade vojaškega letalstva SV. Naši častniki so srečali tudi majorja Jožeta Kalana, ki je bil s skupino pilotov SV na usposabljanju v oporišču Buckley.

V letalskem oporišču Peterson v Colorado Springsu so obiskali 302. transportni polk, v katerem prav tako sodelujejo rezervisti. Opremljen je z letali C-130 H, ki jih poznamo pod imenom hercules. Poveljnik polka polkovnik Moss je podrobno predstavil vlogo letalskih sil in v zadnjih letih povečan obseg njihovega dela.

Poseben dogodek za vse člane skupine pa je bilo srečanje z brigadnim generalom in astronautom slovenskega rodu Ronaldom Šego (Sega, kot pravijo Američani), ki je dekan kolidža tehničnih znanosti na univerzi v Colorado Springsu. General Šega je zelo ponosen na svoje poreklo, kar potrjuje slovenska zastava, ki visi v njegovi pisarni.

Med obiskom v Colorado Springsu so se slovenski častniki srečali s poveljnikom korpusa za usposabljanje rezervnih častnikov, ki jim je razložil, kako poteka ta proces v ZDA. Vsi rezervni častniki lahko po uspešno opravljenem usposabljanju postanejo aktivni častniki, ki jih razporedijo med rezerviste zvezne vojske ali v nacionalno gardo.

Zadnja dneva bivanja v Koloradu sta bila namenjena obisku 169. topniške brigade v Fort Carsonu. Slovenski častniki so si najprej ogledali delo štaba brigade in kuhinje. Gostitelji so jim predstavili tudi svoj sistem oskrbovanja enot s paletami, na katere lahko naložijo precejšen tovor, ki ga posebni tovornjaki z lastnim hidravličnim dvigalom natovorijo ali iztovorijo.

Drugi dan obiska pri topničarjih je bil namenjen ogledu bojnega streljanja s samohodnimi havbicami kalibra 155 mm. V tej enoti so srečali tudi skupino častnikov iz 460. in 760. artilerijskega bataljona SV, ki so bili na usposabljanju v ZDA. Tik pred odhodom v domovino je skupina slovenskih častnikov obiskala tudi sedež guvernerja države Kolorado, kjer si je ogledala senatno dvorano, v kateri je pred letom in pol govoril načelnik GŠSV generalpodpolkovnik dr. Iztok Podbregar, senatorji pa so dali zeleno luč za nadaljevanje sodelovanja med nacionalno gardo te ameriške zvezne države in Slovensko vojsko. Ob tem so z burnim ploskanjem in stoje, kar ni v njihovi navadi, izrazili naklonjenost in podporo Sloveniji.

Nekatere člane skupine smo ob vrnitvi v domovino povprašali o vtisih iz ZDA.

»Naš delovni obisk je posledica večletnega sodelovanja med ZŠČ in Military Liaison Team Slovenia. V preteklih letih se je to postopno, a zanesljivo krepilo. Sodelovanja so postajala pomembnejša na vojaškostrokovnega ravni in pri izmenjavi izkušenj, kar je v največji meri zasluga generala Cawdlerja in polkovnika Pikea,« je povedal predsednik ZŠČ polkovnik Miha Butara. »Pri tem sta še posebno pomembna sodelovanje in podpora GŠSV ter centra vojaških šol, brez katerih ne bi mogli zaokrožiti vsebine skupnega projekta enoletnega vojaškostrokovnega usposabljanja, ki se je začelo oktobra letos in bo potekalo do oktobra prihodnje leto. Z vsebinami, ki so načrtovane, bomo razširili znanja, ki so nujna pri vodenju zahtevnejših oblik dela na ravni poveljstev in štabov, za učinkovito odločanje in seveda za prenašanje teh izkušenj iz okolja z dolgoletno vojaško tradicijo med naše članstvo. Ekipe visokih častnikov nacionalne garde Kolorada nam bodo v sedmih tedenskih intervalih predavale v petintridesetih organizacijah. Naš obisk v Koloradu je toliko večji, ker smo imeli priložnost, da se je delegacija neposredno seznanila z dosedanjim uspešnim sodelovanjem med Slovenijo in državo Kolorado.«

»Obisk v Washingtonu in Denverju je bil zelo koristen, saj sem od 1. maja zadolžen za koordinacijo med ameriško misijo, ki skrbi za izvajanje programa vojska vojski v Sloveniji in G-7 GŠSV,« je povedal major Jure Velepec z GŠSV.

»Ob tej priložnosti sem spoznal častnike, ki skrbijo za delovanje tega programa v Koloradu, poleg tega sem tudi slišal in videl, kako poteka usposabljanje rezervistov nacionalne garde. Načrtovana predavanja o načinu njihovega usposabljanja in konkretnih vojaškostrokovnih vsebinah za rezervne častnike SV v Sloveniji letos in prihodnje leto bodo prav tako izpeljana s programom vojska vojski.«

»Vseh dobrih tujih izkušenj ne moremo prenašati v Slovenijo, saj vse razmere niso primerljive. Očitno je, da je rezervna sestava pomemben člen oboroženih sil. Posledica je redno kondiciranje, kar ima za posameznika moralne in materialne posledice. Glede na vložek je rezervna sestava zelo učinkovita in racionalna. To pa je primerno izhodišče tudi za naše razmere,« meni major Igor Potočnik iz vojne sestave SV.

Bojan Kuntarič

IZ VOJAŠKEGA ŽIVLJENJA

Koristno šolanje v Belgiji

Prva inštruktorja z diplomo za odkrivanje minskoeksplozivnih sredstev v SV

ZDA, Francija in Belgija so države z visoko stopnjo razvitosti na področju vojaške kinologije in veterine. Slovenija za zdaj za njimi še zaostaja, vendar postaja kader tudi na tem področju vsako leto strokovnejši. Dokaz za to je dejstvo, da sta letošnje leto Franjo Čretnik in Bogomir Trope iz enote za vzrejanje in šolanje vojaških psov prvič v SV uradno prejela mednarodni certifikat za pridobitev naziva inštruktorja, usposobljenega za šolanje psov in vodnikov za odkrivanje minskoeksplozivnih sredstev.

Njuno izobraževanje je potekalo od 2. aprila do 30. septembra 2000 v Belgiji. V centru Intermachten Territorial Commando OUD - Heverlee (Interforces Chenils Unit), ki je štirideset kilometrov JV od Bruslja, sta se Čretnik in Trope najprej seznanila s potekom šolanja, ki je bilo sestavljeno iz dveh delov, od katerih je vsak trajal tri mesece. Prvi, teoretični del, je vseboval osnovne vaje poslušnosti, igranje s psom, privajanje psa na eksploziv, delo na travnikih, poudarek pa je bil predvsem na medsebojnem spoznavanju in zaupanju vodnika ter psa.

Pri postopku privajanja na eksploziv so tečajniki uporabljali tubo, v kateri je bila manjša luknjasta tuba iz aluminija. Vanjo so vstavili največ tri različne vrste eksploziva. Psi, ki se igrajo s tubo, si s pomočjo luknjic lažje zapomnijo vonjave. Ko jih osvojijo, se začne naslednja faza šolanja, pri kateri uporabijo plastične doze za elektriko. Doze z eksplozivom ovijajo v zeleno tkanino, da se na terenu teže opazijo. Psa je treba namreč spodbujati, da išče z nosom in ne z očmi. Uspešnost naloge je odvisna od vetra, višine trave, razgibanosti terena in dobre motiviranosti psa.

Drugi, praktični del, je vključeval preiskavo vozil, objektov, športnih centrov, hangarjev, stadionov, letal, ladij in podobnega. Psi se morajo za odkrivanje minskoeksplozivnih sredstev dobro znajti med različnimi vonjavami, zato so vaje včasih potekale v mehaničnih delavnicah (kjer je gorivo, ki je pogosto sestavina eksploziva) ali v okolici nasadov rož, saj je na takih območjih v zemlji ponavadi umetno gnojilo (amonijev nitrat), ki je bazični del eksploziva. Udeleženci so ob koncu izobraževanja opravljali pregledni izpit. Pripadnika SV sta ob pomoči odličnega belgijskega inštruktorja Jeana Pierra Vancflahtema končala šolanje z odliko.

Vsakodnevne vaje in utrujajoči treningi

Pri vajah so tečajniki uporabljali 22 različnih vrst eksplozivov, ki so vsebovali veliko kemičnih substanc v svetu znanih eksplozivov. Devetim osnovnim dodajajo razne sestavine, kot so umetna gnojila, aluminij, plastificirane mase itd. Vodnik in pes sta vsak dan opravila najmanj dve in največ deset različnih vaj, ki so zahtevale visoko stopnjo koncentracije, vztrajnosti in volje. Pes lahko svoje delo zanesljivo opravlja približno dvajset minut, potem pa potrebuje od pet do deset minut odmora.

Vodnik mora pred izvajanjem akcije pregledati teren, odstraniti steklo in ostre predmete ter opaziti točke, na katere psa najprej usmeri. Ko pes zavoha snov, na katero je naučen odreagirati, ne sme lajati, skakati ali praskati. Vodnik mora svojega psa dobro poznati, saj psi različno reagirajo, ko najdeno minskoeksplozivno sredstvo. Po uspešno opravljeni nalogi vodnik vedno pohvali psa, se z njim poigra in ga nagradi s hrano. Šele ko najdbo potrdira dva psa in vodnika, pokličejo pirotehnika, da opravi svoje delo in odstrani eksploziv.

Dobro izkoriščen pasji voh

Pes je pri iskanju minskoeksplozivnih sredstev pomemben in nenadomestljiv. Prostor preišče veliko hitreje kot človek, saj je pasji voh občutljivejši od našega. Pes ima do 40-krat več možganskih celic, namenjenih spoznavanju vonjev, kot jih ima človek. Pasji nos je občutljivejši tudi zato, ker ima večjo čutilno površino oziroma vohalno polje (pri človeku meri približno tri, pri povprečnem psu pa 130 cm²). Tudi čutne celice so pri psu tesneje skupaj, zato jih je na kvadratnem centimetru več. Mnogi izkoriščajo voh kot izredno pasjo lastnost zato, da jih urijo za vohlače, iskanje mamil, eksplozivov in podobno.

Vendar tudi pes ni nezmotljiv, tudi on dela napake in ima včasih slabe dni. Vodnikova naloga je opaziti, kdaj pes ni pripravljen izvajati določenih nalog. Zato je treba še enkrat poudariti, da je zelo pomemben dober odnos med vodnikom in psom. Pes in vodnik sta drug drugemu v pomoč. Samo ob vzpostavitvi kohezije, dobre motivacije, igre in spodbudivi nagona po iskanju plena pridemo do zelenih rezultatov.

Organizacija belgijske vojaške kinologije

V centru Interforces Chenils Unit je zaposlenih 35 inštruktorjev. Skoraj polovica jih svoje delo opravlja v sekundarnih centrih, ki so po posameznih provincah. Vsak od inštruktorjev za usposabljanje že šolanih psov in vodnikov je odgovoren baznemu centru.

Belgijska vojska že od leta 1993 nima več nabornikov, zato so vsi zaposleni v vojaški kinologiji profesionalni vodniki. Psi so vedno nastanjeni pri vodnikih doma. Zagotovijo jim pesjake, hrano in vso potrebno opremo. Pse uporabljajo največ za varovanje objektov, patroljiranje, iskanje mamil, minskoeksplozivnih sredstev, pogrešanih oseb, trupel, začeli pa so že tudi s šolanjem psov za odkrivanje raka pri človeku. Trenutno je v belgijski vojski 600 psov v operativni uporabi. Prevladujejo belgijski ovčarji (približno 80 odstotkov), malo manj je nemških ovčarjev, nekaj pa je tudi psov drugih pasem. Na leto organizirajo od dva do tri tečaje iskanja minskoeksplozivnih sredstev, v katerih lahko zaradi težavnega in zahtevnega dela sodelujejo največ trije vodniki z vojaškimi psi.

Center ima tudi moderno opremljeno veterinarsko ambulanto z dvema operacijskima blokoma, laboratorijem, ultrazvokom, rentgenom in drugimi pripomočki, ki so potrebni za uspešno delovanje vojaške veterinarske ter sanitetne službe. V ambulanti so zaposleni štiri doktorji veterine, od tega sta dva profesionalna, dva civilna in dva veterinarska tehnika.

Petra Mauer

NAŠE KORENINE

Teritorialna obramba na Slovenskem 1968-1990

Ob 32. obletnici ustanovitve TO Slovenije - 1. del

Teritorialna obramba (TO) je bila oblikovana leta 1968 kot odgovor na agresijo Varšavskega pakta na Češko-slovaško republiko. Predstavljala je del oboroženih sil nekdanje skupne države. TO je bila sestavljena iz manevrskih in prostorskih enot. Udarne sile so bile brigade TO, ki so bile usposobljene in opremljene za bojevanje v vseh pogojih v posameznih pokrajinah. Prostorske enote so bile namenjene bojni kontroli ozemlja, zavarovanju določenih objektov, protiteroristični dejavnosti in varovanju meja po globini. Pri spevek je pripravil podpolkovnik prof. Karlo Nanut.

1. Uvodna pojasnila

Za generale je bila TO velika prevara

Vrhovi JLA so v ustanovitvi TO videli republiško vojsko. Leta 1990 je armadni general Veljko Kadrijevič dejal, da je bila TO, kakršna je bila ustvarjena ob koncu šestdesetih in v začetku sedemdesetih let, v resnici velika prevara. Prav ta del skupnih oboroženih sil je predvsem v Sloveniji zelo napredoval, saj je TO postala sodobna vojaška organizacija, dobro organizirana, opremljena in izurjena. Bila je povezana s prebivalstvom in osredinjena v obrambno-varnostnem sistemu republike.

TO je postajala vedno pomembnejša in cenjena, ker je uspešno izobraževala in usposabljala ljudi za morebitni vse-ljudski odpor. Prilagajala se je času, spremembam, prebivalstvu in svojim pripadnikom. Prav to pa je povzročalo odpor vojske do TO, ki se je vse bolj stopnjeval, še posebno med ustvarjalci nove vojne doktrine. Vojaški vrh je hotel v celoti izničiti koncept dveh »enakovrhnih« sestavin oboroženih sil.

Teritorialna obramba Slovenije je leta 1990 dosegla stopnjo, ko je postala generalskim vrhovom prenevarna. Že pred letom 1990 je TO doživljala močne pretrese, sumničenja in omejitve ter nazadnje preračunano razorožitev. Ta položaj je lahko rešila le MSNZ kot nova vojaška formacija, ki je nastajala skrivoma, da bi preprečila morebitno nasilje ali celo agresijo JLA.

2. Slovenska TO leta 1968

Še preden je izvršni svet skupščine Socialistične republike Slovenije 20. novembra 1968 sprejel znameniti odlok o ustanovitvi štaba za splošni ljudski odpor Socialistične republike Slovenije (skrajšano štab za SLO SRS), je skupščina Socialistične republike Slovenije na podlagi 152. člena ustave SR Slovenije na seji republiškega zbora 28. oktobra 1968

sprejela sklepe in priporočila o nalogah na področju narodne obrambe. Oglejmo si najpomembnejše dele tega akta: Skupščina SR Slovenije se strinja s programom obrambnih ukrepov sveta za narodno obrambo SRS in z delom republiškega sekretariata za narodno obrambo, ki zagotavljajo organiziranost in pripravljenost organov, organizacij in državljanov za uspešno uresničevanje načel vsesplošnega ljudskega odpora.

- Program obrambnih ukrepov ..., ki ga je sprejel svet za narodno obrambo SR Slovenije in se že izvaja, je treba stalno dopolnjevati ...

- Republiški upravni organi, občinske skupščine ... naj skladno s programom sveta za narodno obrambo preizkusijo in dopolnijo svoje že obstoječe načrte obrambnih nalog in ukrepov. Pri tem naj upoštevajo vse nove možnosti in naloge, ki izhajajo iz razširjenih pristojnosti občinskih skupščin glede operativne uporabe enot TO ...

Navedel sem le bistvene opredelitve iz stališč republiške skupščine. Na osnovi tega je bil 20. novembra sprejet odlok o ustanovitvi štaba za SLO SRS. Pomembna je tista vsebina tega odloka, ki je zapisana pod točko II. Opredeljeno je bilo, da štab:

- sodeluje v pripravah in pri uresničevanju načrtov za splošni ljudski odpor v SR Sloveniji;
- preučuje in spremlja sodobne oblike, metode in sredstva, zlasti oboroženega odpora ...;
- ustanavlja in organizira enote za oboroženi splošni ljudski odpor idr.;
- pri uresničevanju svojih nalog sodeluje z JLA in republiškim sekretariatom za narodno obrambo.

Dvojni pomen nove vojaške doktrine

Zanimivo je predvsem to, da se uporabljata pojma splošni ljudski odpor in narodna obramba. Bojan Polak - Stjenka je v svojem prispevku v strokovni reviji Vojstvo pojasnil, zakaj to razlikovanje. Pravi, da je nastala nova vojna doktrina, ki so jo v Beogradu poimenovali doktrina splošne ljudske obrambe. V Sloveniji je bila seveda ta doktrina takoj sprejeta, dodelana in imenovana doktrina splošnega ljudskega odpora. Beseda odpor naj bi bila zapisana in uporabljena zato, ker pomeni aktivnejšo in agresivnejšo obliko delovanja. Splošni ljudski odpor so Slovenci sprejeli, tako ugotavlja Bojan Polak - Stjenka, z vso odgovornostjo, saj je postal pravo ljudsko gibanje.

Obrambni koncept in splošni ljudski odpor, v katerem je bila vloga TO izpostavljena, so obravnavali izredno resno in zavzeto. V tem konceptu so začutili možnost za razvoj svoje lastne vojske. V Sloveniji je tako nastajala, tudi po slugi izvrstnih poveljnikov TO Slovenije, bojno usposobljena in patriotsko motivirana republiška oziroma slovenska vojska. Ta vojska je bila trdno povezana z različnimi strukturami v republiki, pa tudi z narodom.

Tako se je že leta 1968 uveljavilo tisto, po čemer so Slovenci hrepeneli že od let 1919 in 1945, ker so v teh letih prvič in drugič izgubili svojo vojsko. Kar je nastajalo po letu 1968 kot nova slovenska vojaška sila, je nastajalo zato, ker so se ljudje zavedali, da le oborožena in organizirana ter usposobljena vojska zagotavlja razvoj in obstanek slovenstva.

3. Kratek prikaz razvoja TO na Slovenskem do leta 1990

V zakonu o narodni obrambi, ki je bil objavljen v Beogradu 12. februarja 1969, je bilo opredeljeno, da tvorijo oborožene sile celoto, organizirane pa so v formacijah JLA in v formacijah TO. Kakšna sta organizacija in dejavnost TO, je bilo opredeljeno v drugem poglavju tega zakona. Opozoril bi le na dve bistveni določili tega zakona. Določeno je bilo, da se enote TO samostojno ali skupaj z JLA z orožjem bojujejo zoper sovražnika in da so občine, pokrajine in republike ter delovne organizacije odgovorne za organiziranje in pripravo svojih enot TO.

V tem zakonu je določeno, da republika ureja v skladu s svojim ustavnim položajem splošno politiko in zasnovo obrambe dežele (dežela - verjetno neprevedeno - op. K. N.) in v skladu z osnovami načrtov in priprav za obrambo, ki jih določa federacija, splošno narodno obrambo. Med vojno pa republika vodi splošni narodni odpor. V 48. členu je že na začetku zapisano, da je republika (in pokrajine) odgovorna za organizacijo TO. Podobne opredelitve o splošni narodni obrambi in splošnem narodnem odporu so zapisane tudi za občine.

TO v pristojnosti republike in občin

Zakon o narodni obrambi je tako določil, da sta republika in občina subjekt v času priprav na vojno in tudi v njej, saj tako ena kot druga vodita splošni narodni odpor. Verjetno bi ob boljšem prevodu zveznega uradnega lista izraz narodni prevedli v ljudski. Teritorialna obramba je bila z leti že dobro organizirana in usposobljena. Na Slovenskem so se dobro zavedali njenega pomena, saj je ostal spomin na slovenske oborožene enote v minuli vojni. Mogoče je prav zaradi tega v zakonu o splošnem ljudskem odporu, ki je bil sprejet 23. julija 1971, zapisano, da splošni ljudski odpor temelji na izkušnjah in tradicijah narodnoosvobodilnega boja. Preden pa pride do splošnega ljudskega odpora, se morajo, tako je zapisano v tem zakonu, na Slovenskem pripravljati na obrambo. V uvodnih načelih je poudarjeno, da oborožen boj vodijo JLA in partizanske enote kot enote teritorialne obrambe. V tem zakonu se ne uporablja izraz teritorialna obramba, ampak partizanske enote. Zakaj? Ker so v zakonu partizanske enote mišljene kot enote teritorialne obrambe.

Zakon o splošnem ljudskem odporu je zelo podroben, saj so natančno opredeljene zadolžitve glavnega štaba za splošni ljudski odpor (SLO), republiškega sekretariata za narodno obrambo in občin. Pomembne so bile naloge glavnega štaba za SLO, saj je bil med drugim zadolžen tudi za preučevanje, spremljanje in uveljavljanje sodobnih oblik, metod in sredstev SLO. V njegove pristojnosti je med drugim spadalo oblikovanje osnov in doktrine za delovanje partizanskih enot in uresničevanje osnovnih operativno-taktičnih pravil, ki jih za partizanske enote predpisuje vrhovni poveljnik. Poleg tega je bil pristojen za usklajevanje delovanja partizanskih enot s pripravami in načrti ter dejavnostjo JLA v Sloveniji.

JLA se čuti ogroženo

Teritorialna obramba na Slovenskem oziroma partizanske enote so bile podrejene avtoritativnemu organu vodenja in poveljevanja - štabu za SLO. Njegov pomen je danes premalo znan. O njem se je navadno govorilo le takrat, ko se je določalo, kdaj je bila ustanovljena slovenska TO. Iz osebnih izkušenj vem, da je bil 20. november, dan TO, le blede senca v primerjavi z 22. decembrom, dnevom JLA. Ne glede na zunanja obeležja in manifestacije so pripadniki TO vedeli, kakšen pomen ima teritorialna obramba za Slovence. V revijah, še posebno v Naši obrambi, in časopisih je bilo vse več prispevkov o usposabljanju pripadnikov TO. Usposabljanja so bila iz leta v leto vsebinsko popolnejša in uspešnejša, saj so teritorialci svojim štabom in poveljstvom najbolj zamerili, če so morali oditi na vaje, ki niso bile dobro pripravljene ali izpeljane. Vsi pripadniki TO, od najbolj odgovornih na republiški ravni do tistih, ki so bili

vključeni npr. v enote v krajevnih skupnostih, so želeli, da bi bila slovenska TO kar najboljše usposobljena in oborožena. Prav to je povzročilo, da se je JLA čutila ogroženo, saj sta bila poveljnik Bojan Polak - Stjenka in politkomisar Albert Jakopič - Kajtimir leta 1974 odstavljena, ker sta hotela oborožiti pripadnike TO z orožjem (približno 500 brzo-strelk Ingram), ki je bilo kupljeno brez privoljenja JLA.

V zakonu o ljudski obrambi, ki je bil sprejet 29. septembra 1976, je bilo zopet poudarjeno, da SR Slovenija organizira in gradi ljudsko obrambo, med vojno pa vodi splošni ljudski odpor. Tudi zakon o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti opredeljuje pravice in dolžnosti Slovenije v splošni ljudski obrambi in splošnem ljudskem odporu, kjer je oborožen boj odločujoča oblika upiranja agresiji.

Pomembne zakonske spremembe

Od leta 1971 do 1976 so bile v slovenski TO uvedene številne spremembe. V 79. členu zakona iz leta 1976 je bilo podrobno opredeljeno, da obseg in sestavo TO določa predsedstvo SRS na predlog poveljnika TO Slovenije. To je bila pomembna opredelitev, saj imata obseg in sestava vojaških formacij poseben pomen pri oblikovanju obrambe in (v vojni) splošnega ljudskega odpora. Poveljnik TO je bil predsedstvu SRS odgovoren za uresničevanje nalog TO, ki so bile določene z obrambnim načrtom SR Slovenije. Temu organu in vrhovnemu poveljniku oboroženih sil je bil odgovoren tudi za organiziranje in pripravljenost štabov, enot in zavodov TO. Za bojno pripravljenost in uporabo enot je bil poveljnik TO odgovoren izključno vrhovnemu poveljniku oboroženih sil. V republiki je imel pomembno vlogo svet za ljudsko obrambo. Strokovne zadeve s področja TO je zanj opravljal republiški štab za TO. Imenovanje in razrešitev poveljnika TO Slovenije je predsedstvo SRS predlagalo vrhovnemu poveljniku oboroženih sil.

Tudi republiški štab za TO je imel pomembne pristojnosti, saj je moral zagotavljati vodenje in poveljevanje vseh štabov, enot in zavodov TO v republiki. Njegova prednostna naloga je bila, da zagotavlja organiziranje vseljidskega oboroženega odpora in vodi ter poveljuje štabom, enotam in zavodom TO. Mnenja sem, da je bil republiški štab za TO zadolžen za izvajanje bojnega delovanja na operativni ravni, hkrati pa je bil soodgovoren za pravilno in uspešno izvajanje taktičnih nalog. Te so izvajali podrejeni štabi (pokrajinski, občinski, mestni, krajevnih skupnosti in v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela).

(Nadaljevanje prihodnjič)
Podpolkovnik Karlo Nanut, prof.

OBJAVE

Objave Ministrstva za obrambo št. 200, 1. december 2000

2167.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Ur. list RS, št. 82/94, 44/97, 87/97, 13/98) ter 1. odstavka 40. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Ur. list RS, št. 41/95, 44/96) izdajam

ODREDBO

O PODELITVI ZLATE MEDALJE SLOVENSKE VOJSKE
ZLATO MEDALJO SLOVENSKE VOJSKE prejme:
polkovnik Johan Franz BAKKER
Številka: 960-01-12/2000
Datum: 7. 11. 2000

Janez JANŠA
MINISTER

2168.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Ur. list RS, št. 82/94, 44/97, 87/97, 13/98) ter 1. odstavka 40. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Ur. list RS, št. 41/95, 44/96) izdajam

ODREDBO

O PODELITVI ZLATE MEDALJE SLOVENSKE VOJSKE
ZLATO MEDALJO SLOVENSKE VOJSKE prejme:
generalmajor Joseph G. GARRETT III.
Številka: 960-01-20/2000
Datum: 15. 11. 2000

Janez JANŠA
MINISTER

2169.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Ur. list RS, št.

82/94, 44/97, 87/97, 13/98) ter 1. odstavka 40. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Ur. list RS, št. 41/95, 44/96) izdajam

ODREDBO

O PODELITVI ZLATE MEDALJE SLOVENSKE VOJSKE
ZLATO MEDALJO SLOVENSKE VOJSKE prejme:
Jean De MICELI
Številka: 960-01-18/2000
Datum: 15. 11. 2000

Janez JANŠA
MINISTER

2170.

Na podlagi 5. odstavka 62. člena Zakona o obrambi (Ur. list RS, št. 82/94, 44/97, 87/97, 13/98) in 5. člena Uredbe o podeljevanju činov, povišanju in odvzemu činov v Slovenski vojski (Ur. list RS, št. 42/95) izdajam

ODREDBO

O PODELITVI ČINA PODPOROČNIKA
naslednjim slušateljcem Šole za častnike, ki so uspešno končali šolanje:

Tomaž AHEJ, 21. 8. 1972, Lenart
Aleš AŽMAN, 21. 8. 1972, Radovljica
Boštjan BAŠ, 1. 8. 1974, Zagorje ob Savi
David BELAK, 17. 5. 1976, Gornja Radgona
Alja BERČIČ, 5. 4. 1974, Ljubljana
Damjan BEVK, 13. 4. 1973, Ajdovščina
Matjaž BONČINA, 24. 5. 1973, Škofja Loka
Viljem CEJ, 23. 6. 1966, Nova Gorica
Mitja ČANDER, 27. 6. 1970, Ruše
Marko ČAS, 30. 10. 1969, Maribor
Davorin DRAGINC, 2. 6. 1976, Tržič

Andreas DULAR, 5. 2. 1975, Ljubljana
 Aleš GOGALA, 15. 6. 1971, Radovljica
 Roman GORENJAK, 26. 12. 1974, Celje
 Robert GREGORN, 5. 6. 1970, Mozirje
 Primož HODAK, 4. 11. 1973, Trbovlje
 Lidija HORVAT, 11. 8. 1973, Ptuj
 Miran JANŽIČ, 9. 3. 1960, Slovenska Bistrica
 Anton KANDUTI, 27. 11. 1971, Žalec
 Darko KLASIČ, 16. 8. 1963, Maribor
 Robert KLINAR, 15. 9. 1969, Jesenice
 Sergej KONCILJA, 16. 1. 1975, Trbovlje
 Janez KRAŠEVEC, 22. 10. 1967, Metlika
 Andrej KRESNIK, 25. 2. 1975, Maribor
 Sebastjan KRIŽAJ, 22. 3. 1976, Kranj
 Matjaž KRONOVŠEK, 26. 7. 1972, Velenje
 Alojzij KUMP, 27. 3. 1958, Domžale
 Aleš KUNSTELJ, 17. 12. 1972, Ljubljana
 Elizabeta LAVTIŽAR, 17. 7. 1976, Jesenice
 Andrej LAZAREVSKI, 30. 12. 1974, Ljubljana
 Aleš LESJAK, 15. 1. 1973, Žalec
 Goran LESKOVŠEK, 22. 4. 1975, Zagorje ob Savi
 Mitja LIPOVŠEK, 22. 6. 1974, Celje
 Aleš LUZNAR, 11. 11. 1969, Radovljica
 Dragan MARIČ, 23. 3. 1973, Grosuplje
 Mile MARINKOVIČ, 12. 10. 1971, Velenje
 Nikola MARTIČ, 8. 1. 1959, Maribor
 Samo MIHAČIČ, 31. 8. 1972, Izola
 Franc MIKLIČ, 29. 3. 1973, Kočevje
 Mitja MILEK, 9. 4. 1974, Črnomelj
 Boštjan MOČNIK, 2. 7. 1974, Sevnica
 Simona MUNDA, 9. 12. 1974, Ormož
 Vilko OSTANEK, 11. 10. 1969, Postojna
 Anton PAKAR, 25. 6. 1969, Ravne na Koroškem
 Branko POKLIČ, 10. 10. 1971, Slovenske Konjice
 Andrej PRELOŽNIK, 23. 12. 1971, Celje
 Darko ROGELJ, 1. 10. 1976, Kranj
 Janez SEMLAK, 26. 3. 1959, Radlje ob Dravi
 Viktor SLUGA, 5. 11. 1975, Ljubljana
 Saša SMOLEC, 19. 4. 1970, Postojna
 Igor SMONKAR, 16. 11. 1968, Lenart
 Darko SOVIČ, 9. 3. 1970, Radlje ob Dravi
 Matej STAVANJA, 16. 6. 1976, Kranj
 Jago STEMBERGER, 5. 4. 1968, Kranj
 Boštjan SUŠNIK, 7. 7. 1970, Trzič
 Primož SVATOVŠEK, 18. 1. 1977, Kranj
 Nataša SVETINA, 10. 2. 1975, Murska Sobota
 Dejan ŠIMAT, 28. 10. 1971, Maribor
 Boštjan ŠIVIC, 12. 6. 1971, Vrhnika
 Ciril TEKAVČIČ, 23. 8. 1974, Krško
 Bogomir TOMAŽIČ, 4. 9. 1965, Ajdovščina
 Valter TOMŠIČ, 27. 9. 1970, Ljubljana
 Mateja TROŠT, 25. 5. 1971, Ajdovščina
 Mateja VADNJAL, 16. 4. 1970, Radovljica
 Goran VAREK, 16. 4. 1972, Jesenice
 Igor VERŠNIK, 12. 1. 1976, Trzič
 Sebastijan VIČIČ, 1. 8. 1972, Ilirska Bistrica
 Aleksander VIDERGAR, 24. 10. 1975, Domžale
 Katja VURCER, 5. 8. 1972, Celje
 Aleš ZELENKO, 26. 7. 1974, Maribor
 Martin ZUPANČIČ, 10. 6. 1974, Trbovlje
 Številka: 813-01-12/2000
 Datum: 26. 10. 2000

Janez JANŠA
 MINISTER

2171.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Ur. list RS, št.

82/94, 44/97, 87/97, 13/98) ter 2. odstavka 47. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Ur. list RS, št. 41/95, 44/96) izdajam

ODREDBO

O PODELITVI SPOMINSKEGA ZNAKA FERNETIČI 1991
 SPOMINSKI ZNAK FERNETIČI 1991 **prejmejo:**
 Djego BERTOK, 20. 2. 1970, Koper
 Miran BOGDAN, 23. 10. 1968, Ljubljana
 David BRUMEC, 9. 10. 1970, Slovenska Bistrica
 David CELCER, 27. 4. 1970, Sežana
 Martin KOŽELJ, 6. 11. 1969, Sežana
 Bojan VETRIH, 6. 4. 1965, Sežana
 Rudolf ZELKO, 13. 4. 1953, Sežana
 Boris ŽIBRAT, 26. 4. 1969, Ljutomer
 Številka: 960-01-21/2000
 Datum: 15. 11. 2000

Janez JANŠA
 MINISTER

2172.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Ur. list RS, št. 82/94, 44/97, 87/97, 13/98) ter 2. odstavka 47. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Ur. list RS, št. 41/95, 44/96) izdajam

ODREDBO

O PODELITVI SPOMINSKEGA ZNAKA KRAKOVSKI GOZD 1991

1. SPOMINSKI ZNAK KRAKOVSKI GOZD 1991 **prejmejo:**
 Milan BRULC, 11. 7. 1970, Novo mesto
 Stanislav DUH, 12. 11. 1963, Novo mesto
 Franc GERMOVŠEK, 16. 1. 1970, Novo mesto
 Martin GRUBAR, 13. 2. 1964, Novo mesto
 Lado HOČEVAR, 15. 1. 1969, Novo mesto
 Robert KASTELIC, 24. 5. 1968, Novo mesto
 Robert KASTELIC, 19. 2. 1970, Novo mesto
 Janez LOBE, 24. 5. 1961, Novo mesto
 Jože MOŽE, 12. 11. 1960, Novo mesto
 Srečko MURN, 15. 6. 1965, Novo mesto
 Bojan ŠMAJDEK, 19. 1. 1969, Novo mesto

2. SPOMINSKI ZNAK KRAKOVSKI GOZD 1991 **prejme posmrtno:**
 Vlado PRESKAR
 Številka: 960-01-22/2000
 Datum: 15. 11. 2000

Janez JANŠA
 MINISTER

2173.

ODREDBA ŠT. 813-01-1/00-174 NAČELNIKA GENERALŠTABA SLOVENSKE VOJSKE Z DNE 25. 10. 2000

Na podlagi 4. točke 63. člena Zakona o obrambi (Ur. list RS, št. 82/94, 44/97 in 87/97) ter Uredbe o podeljevanju činov, povišanju in odvzemu činov v Slovenski vojski (Ur. list RS, št. 42/95) in Odredbe ministra za obrambo Republike Slovenije št. 833-227/95 z dne 5. 12. 1995

SE POVIŠAJO

naslednji podčastniki:

1. v čin praporščaka:

Marijan ČESNIK, 30. 6. 1962, Postojna
Aleš KALAN, 2. 2. 1961, Škofja Loka
Primož POGAČNIK, 13. 9. 1965, Brežice

2. v čin štabnega vodnika:

Štefan BARBARIČ, 5. 12. 1946, Murska Sobota
Nataša CANKAR, 23. 2. 1969, Ljubljana
Robert ČERNIVEC, 2. 6. 1964, Kranj
Viktorija FORNAZARIČ, 13. 6. 1956, Kranj
Aleksander-Sandi GOSAR, 8. 8. 1969, Jesenice
Srečko GROZDE, 10. 6. 1970, Ljubljana
Primož HABIČ, 25. 10. 1958, Domžale
Aleš MIKLAVČIČ, 20. 5. 1963, Ljubljana
Rok PEČAR, 26. 11. 1966, Vrhnika
Marko PIRC, 26. 2. 1972, Litija
Milanko RAIČEVIČ, 25. 6. 1956, Ljubljana
Janez ZUPAN, 9. 4. 1965, Ljubljana
Roko ŽIVKOVIČ, 5. 4. 1960, Kranj

3. v čin višjega vodnika:

Neno BALABAN, 21. 6. 1953, Ljubljana
Barbara BORJANČIČ, 8. 1. 1970, Postojna
Boštjan BOŽNIK, 13. 10. 1975, Pesnica
Aleš DOLŠEK, 26. 7. 1966, Litija
Miloš DUMIČ, 22. 12. 1970, Gornja Radgona
Roman ISKRA, 25. 5. 1966, Kranj
Simona JANČAR, 9. 3. 1972, Kamnik
Alojzij JEREB, 27. 5. 1956, Ljubljana
Marjetka KORENIN, 24. 3. 1953, Ljubljana
Tibor KOŠA, 22. 9. 1961, Postojna
Susan Margaret KRUIH, 30. 7. 1969, Postojna
Igor KUŽELJ, 12. 2. 1974, Brežice
Zdravko LIKOVIČ, 11. 7. 1963, Ljubljana
Matej MAGLICA, 3. 6. 1971, Tolmin
Simon MAJER, 20. 10. 1973, Maribor
Aleksander MAJETIČ, 6. 2. 1971, Ljubljana
Dario MATKOVIČ, 14. 11. 1975, Brežice
Robert MATKOVIČ, 25. 4. 1975, Krško
Tomaž MIHELIČ, 24. 9. 1970, Ribnica
Zdenko MUSAR, 10. 2. 1967, Ljubljana
Alojz NAVERŠNIK, 21. 1. 1953, Slovenska Bistrica
Cvetko OBLAK, 2. 5. 1964, Škofja Loka
Božo PETRIČ, 11. 9. 1970, Sevnica
Gregor PIPP, 15. 6. 1974, Škofja Loka
Branko ROLA, 15. 12. 1972, Lenart
Aljoša SITAR, 13. 11. 1973, Tržič
Darko TIČ, 17. 6. 1974, Domžale
Vlasta Aleksandra ZUPANIČ, 22. 6. 1959, Ljubljana

**Generalpodpolkovnik
dr. Iztok PODBREGAR
NAČELNIK**

2174.

**UKAZ ŠT. 960-00-12/00-44
NAČELNIKA GENERALŠTABA
SLOVENSKE VOJSKE
Z DNE 9. 11. 2000**

Na podlagi 2. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo Republike Slovenije (Ur. list RS, št. 41/95) in Ukaza o ustanovitvi medalje v službi miru št. 960-00-12/99 z dne 15. 7. 1999

PODELJUJEM

priznanja, ki jih prejmejo:
medaljo v službi miru:

Davorin REČNIK, 14. 3. 1961, Maribor
Borut ANGELI, 14. 12. 1965, Slovenj Gradec
Janez PUNGARŠEK, 8. 8. 1969, Kranj
Tomaž VENIŠNIK, 13. 7. 1969, Brežice
Matjaž BERTONCELJ, 25. 11. 1966, Ljubljana

**Generalpodpolkovnik
dr. Iztok PODBREGAR
NAČELNIK**

2175.

**ODREDBA ŠT. 813-02-1/00-2
POVELJNIKA 1./82. BR CELJE
Z DNE 27. 10. 2000**

Na podlagi 62. člena Zakona o obrambi (Ur. list RS, št. 82/94) ter 2. člena Uredbe o podeljevanju činov, povišanju in odvzemu činov v Slovenski vojski (Ur. list RS, št. 42/95)

SE POVIŠAJO

naslednji vojaki na služenju vojaškega roka:

v čin desetnika:

Miha AMBROŽIČ, 10. 9. 1979, Radovljica
Željko BERIČ, 15. 4. 1980, Kranj
Boštjan BRADAŠKJA, 12. 7. 1978, Jesenice
Tomaž DANIJEL, 11. 9. 1973, Ravne na Koroškem
Martin DEŽMAN, 11. 11. 1979, Ljubljana
Renato DROBEŽ, 13. 5. 1979, Žalec
Boštjan GAŠPARIČ, 29. 1. 1979, Ptuj
Uroš KOMATAR, 6. 11. 1975, Škofja Loka
Anton KOREN, 14. 5. 1974, Maribor
Luka KRAJNC, 21. 12. 1978, Ljubljana
Igor KRIČKOVIČ, 28. 6. 1980, Dravograd
Zlatko MALIČ, 2. 2. 1977, Jesenice
Andrej MEŠKO, 12. 5. 1978, Ptuj
Edvin PLANINŠEK, 1. 3. 1979, Žalec
Božidar PRAŠNIČKI, 24. 10. 1979, Ljutomer
Danijel PRIMOŽIČ, 4. 4. 1976, Slovenj Gradec
Rok RUPNIK, 20. 7. 1977, Trbovlje
Primož SMOLKOVIČ, 22. 5. 1974, Kranj
Gašper SVETLIN, 22. 8. 1974, Jesenice
Jurij URH, 1. 2. 1977, Maribor
Alojz ZALOKAR, 31. 5. 1980, Laško

**Major
Miran KRISTOVIČ
POVELJNIK BATALJONA**

2176.

**ODREDBA ŠT. 813-02-1/00-10
POVELJNIKA 460. AB POSTOJNA
Z DNE 30. 10. 2000**

Na podlagi 62. člena Zakona o obrambi ter 2. člena Uredbe o podeljevanju činov, povišanju in odvzemu činov v Slovenski vojski (Ur. list RS, št. 42/95)

SE POVIŠAJO

naslednji vojaki na služenju vojaškega roka:

v čin poddesetnika:

Robert AVBELJ, 8. 4. 1978, Domžale
Darko BAJEC, 14. 4. 1981, Postojna
Boštjan BANDELJ, 2. 9. 1975, Ljubljana
Janez ČERNE, 22. 9. 1979, Ljubljana
Tomaž FRANK, 6. 2. 1980, Ilirska Bistrica
Borut HRVATIN, 13. 12. 1979, Ilirska Bistrica

Robert JELOVIČ, 4. 7. 1980, Postojna
 Matej MAVER, 15. 12. 1981, Grosuplje
 Matej MAVRIČ, 29. 1. 1979, Piran
 Tine NOVAK, 22. 4. 1978, Ljubljana
 Gregor OSOLNIK, 26. 7. 1979, Ljubljana
 Simon ROŽMANC, 4. 1. 1976, Vrhnika
 Peter SELAN, 4. 5. 1978, Ljubljana
 Gregor ŠILEC, 26. 12. 1981, Maribor
 Dejan TEKAVEC, 17. 2. 1980, Cerknica
 Mitja TURK, 29. 8. 1978, 500268, Cerknica
 Roman VUČAJNIK, 13. 7. 1977, Ljubljana
 Andrej VUKOVAC, 12. 4. 1979, Ljubljana

Major
 Drago MAGDIČ
 POVELJNIK

2177.

ODREDBA ŠT. 813-02-1/00-1 POVELJNIKA 14. INŽENIRSKEGA BATALJONA Z DNE 3. 11. 2000

Na podlagi 62. člena Zakona o obrambi (Ur. list RS, št. 82/94) ter 2. in 3. člena Uredbe o podeljevanju činov, povišanju in odvzemu činov v Slovenski vojski (Ur. list RS, št. 42/95)

SE POVIŠAJO

naslednji vojaki na služenju vojaškega roka:
 v čin poddesetnika:
 Bojan BARLE, 1. 10. 1973, Ljubljana

Janez RANT, 7. 8. 1979, Škofja Loka
 Boštjan PETRIČ, 5. 1. 1979, Sevnica
 Janez GOLOB, 6. 12. 1977, Kranj

Podpolkovnik
 Branko KEBER
 POVELJNIK

2178.

ODREDBA ŠT. 813-00-01/00-4 POVELJNIKA 430. MORNARIŠKEGA DIVIZIONA SLOVENSKE VOJSKE Z DNE 6. 11. 2000

Na podlagi 62. člena Zakona o obrambi (Ur. list RS, št. 82/94) ter 2. člena Uredbe o podeljevanju činov, povišanju in odvzemu činov v Slovenski vojski (Ur. list RS, št. 42/95)

SE POVIŠAJO

naslednji mornarji na služenju vojaškega roka:

1. v čin poddesetnika:

Uroš ISKRA, 12. 5. 1981, Piran

2. v čin desetnika:

Edi FETAH, 29. 12. 1979, Domžale
 Luka PIŠKUR, 23. 6. 1974, Trbovlje

Kapitan fregate
 Boris GERŠAK
 POVELJNIK

Reševalcem nagradne križanke

Pravilna rešitev gesla iz prejšnje številke: **BARON ANDREJ ČEHOVIN**.

Nagrade prejmejo: **Tomaž Škvarč**, Col 7, 5273 Col, **Andraž Radovan**, Grahovo 3, 1384 Grahovo, in **Kristina Oblak**, Klanska 6, 1215 Medvode.

Nagrajencem čestitamo. Pravilne rešitve tokratne križanke nam pošljite do srede, 6. decembra, na naslov: Uredništvo Slovenske vojske, Kardeljeva ploščad 24, 1000 Ljubljana.

ZADNJA STRAN

Po 90 letih zopet nabor

V občini Loški Potok je bil 18. oktobra letos redni letni nabor, ki sicer ne bi bil posebnost, če ne bi bil to prvi tak dogodek po devetdesetih letih. Po ustnem izročilu je bil zadnji nabor v teh krajih, ki so bili takrat pod avstro-ogrsko oblastjo, daljnega leta 1910.

Kot je v navozu povedal župan občine Loški Potok Janez Novak, je bilo takrat več kot 200 nabornikov, ki so se za ta dan še posebno pripravili. Na nabor so prihajali z okrašenimi vozovi, vpreženimi v konjske vprege, ki so bile okrašene z različnimi trakovi in drugimi dodatki. Slišali so se harmonika, petje in vriskanje, ki je prihajalo iz vseh koncev te lepe doline. Naborna tradicija se je ohranila do danes, le da so konjske vprege zamenjali traktorji, ki so še lani vozili fante v Ribnico na nabor. Zaradi oddaljenosti je bilo to večkrat neprijetno in tudi nevarno, saj sta dva preveč vesela nabornika padla pod voz. Zato in zaradi ohranitve tradicije nabora v domačem kraju je bil v dogovoru z županom ta pomemben dogodek v gasilskem domu v vasi Hrib pri Loškem Potoku. Naborniki so se pripeljali z vozom, ki sta ga vlekla dva konja v spremstvu dveh jezdecov nabornikov. Vse je bilo okrašeno s trakovi in smrečicami, igrali so na harmoniko, vriskali in peli. V dvorani gasilskega doma je župan pozdravil nabornike in člane naborne komisije, potem pa je opisal dogodek izpred 90 let, kako so se takratni fantje veselili nabora in kako so sprejemali dejstvo, da so sposobni za vojsko. Takrat so bili na to še posebno ponosni, saj se nesposoben fant menda ne bi mogel niti oženiti.

V imenu ljubljanske uprave za obrambo in izpostave Ribnica je vse pozdravil predsedujoči naborne komisije Roman Kolar, vodja uprave za obrambo. Nabornikom je razložil njihove pravice in dolžnosti v zvezi s služenjem vojaškega roka. Seznanil jih je tudi z naborom, določitvijo rodu in možnostjo civilnega služenja. Zatem je 16 nabornikov pristopilo k naboru, kjer jih je naborna komisija razporedila v ustrezen vojaški rod in službo v skladu z njihovo zdravstveno sposobnostjo ter poklicno usmeritvijo. Potem so se naborniki odpravili po vaseh, da naznanijo in proslavijo ta dogodek.

Branko Troha